Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 1-һээ гарана. | № 169 (18192) | 1989 оной июлиин 23, воскресени | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй ЦК-да БОЛОҺОН ЗҮБЛӨӨН ДЭЭРЭ М. С. ГОРБАЧЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ТҮГЭСХЭЛЭЙ ҮГЭ

Хэрбээ хубилган мүнөөнэй эгээл үсэлгатай шатада нүүлгэжэ байһан түхай тон шухала ЦК-да болоһон Пленум дээрэ хубилган шэнэдхэлгын суртал ажалаа ябуулаагүй һаань, мүнөө хубилган шэнэдхэлгэ амжалтатайгаар бүтэлгүйдэхэгүй. Иимэ хараа бодолгоо абажа харабал, мүнөөдэр нүхэдүүдэй хэлэһэн үгэнүүд соохи бухы юумэн, Центральна Комитедэй апрелиин Пленум дээрэ хэлэгдэһэндэл адли,— эдэ бүгэдые бидэ һайнаар бодомжолжо үзэхэ ёһотойбди. Тиин гүнээгы тобшололнуудые хэхэ хэрэгтэй.

Энэмчай миниий хэлэхые хүсэһэн түрүүшын асуудал мүн.

Парти тухай, мүнөө тэрэнэй революционно хубилган шэнэдхэлгын бодотоор бүтэлгүйдэгдэжэ байхада, тэрэнэй ажалаа ямараар ябуулха байһан тухай һанамжануудаа орёо хурсаар, үнэн сэхээр хубаалдаха гээшэ тон шухала удха шанартай байгаа. Нүхэдүүд, энэ орёо шухала эрид эрьелтэдэ эгээлэй юрын, үнэнхэн шинидхэбринүүд байдаггүй, байхашье ёһогүй гэжэ бидэ үшөө дахин этигэнэбди.

Энэмнай мүнөөнэй орёо хүшэр тодорхой эрхэ байдалда, социально-экономическа һалбарида шахардуу шанга байдалай тохёолдоод, обществын һанал бодолдо хүлгөөтэй болоод байхада, партиин ажал ябуулгые зүбшэн хэлсэлгэнээ үндэһэтэй тобшолол болоно.

Эгээлэй юрын шинидхэбринүүд үгы, саашадашье байхагүй гэжэ үшөө дахин тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Мүнөө зарим нэгэнэй үшөөл дүрдажа байгаашье һаань, хуушанай «һайн үе сагуудта» тэхэрин бүсахагүйбди.

Хараа бодолоо һайнаар тодорхойлжо, энэ хараа шугамай үндэһөөр ажалаа ябуулхын, партийна ажал ябуулгын хандсанууд, онол арганууд ые нарижуулан һайжаруулхын, обществын политическэ манлай болохо манэй парти дотор бии байһан асари ехэ хүсые хэрэглэхын тула ажабайдалһаа үндэһэлэн гараһан асуудалнуудта харюунуудые бэдэрхэ хэрэгтэй. Хуушанайгаа онол арганууда, хандсанууда түшэглэжэ, хуушанай гуримаар ажалаа ябуулжа, энэ түгшүүрилтэй байдалдаа гараад, эдэ хүндэ хүшэр үйлэ хэрэгүудые үсэдхэн зайсуулжа болоно гэжэ хэрбээ мүнөө ой ухаандаа бодомжолжо байһан хүнүүд тон ехэзэр, гүнээгыгөөр төөринэ гээшэ. Энээн тухай тон тодо нариннаар хэлэжэ болоно.

Магад, энэ үшэр бултанай зүрхэ сэдьхэлдэ таарамжагүй байхадаашье болохо. Хэрбээ элидхэл соогоо, мүнөө түгэсхэлэй үгэ дотороо энээн тухай нюунгүй сэхэ руунь хэлэгдүй һаа, уялгаяа дүүргэхэгүй байнаб.

Шэнэдхэгдэжэ байһан общество дотор парти саг үргэлжэ шэнэлгэдэжэ байха ёһотой. Тиихэдэ бухы юумэн партиһаа эхилхэ ёһотой гэжэ бидэ урда тэнэншье тэмдэглэдэг һэмди. Энээнһээ гадна партиие шэнэлэгын ябуулганууд, тэрэнэй ажал ябуулгын онол арганууде нарижуулан һайжаруулха ябадал хододоо уридлан бэлүүлэгдэхэ ёһотой. Шэнэдхэгдэжэ байгаа парти хубилган шэнэдхэлгын мүнөөнэй түрүү политика зохёон бэлүүлжэ, эмхидхэлэй үзэл сурталай хүдэлмэриин зохихо хэмжээгээр, уе сагтаа таарамжатай, ашаг үрэ ехэтэй, эршэмтэй кадрова политика бэлүүлгээр тэрэнээ хүсэндэнь хүргэхэ аргатай бшуу. Иматтал тиигээд байбал, парти обществын политическэ манлайн үүргые бэлүүлжэ шадаха бшуу.

Шэнэдхэгдэжэ байһан партиие хэншье һэлгэжэ шадахагүй. Юуб гэбэл, тэрэ хубилган шэнэдхэлгын хуби заяае тодорхойлһон ажабайдалда шуала удха шанартай үүргэ, уялганнуудтай гээшэ. Иматтал революционно хүсэн боложо хүдэлбэл, тэрэ эдэ бүгэдые бэлүүлжэ шадаха юм.

Нүхэдүүд, манай хүдэлмэриие шэнжэлхэ үедөө алдуу гаргахагүйч тула эдэ бүгэдые хараха, ойлгохо хэрэгтэй. Партиин саг үргэлжэ бэхижүүлэгдэхын туле, тэрэнэй эршэ хүсэнэй, үүргэ нүдөөгэй, тэрэнэй революционно хүсэнэй улам үргэдэхэгдэхын тула бухы юумэ хэхэ гээшэ шухала удха шанартай. Энээн тухай юундэ хэлэнэбиб гэхэдэ, эрид хубилалтануудай шатада найруулан соносохоһон, энэ талаар бухы обществоёо үзэлһэн, тэрэниие хойноһоо дахуулһан эрид хубилалтануудай шатада парти революционно хубилган шэнэдхэлгэнээ хадуургнагүй юм аабза гэһэн һэжэглэлтэнүүд обществымнай зарим хубида мүндэлһэн байна. Энээнэй тиимэ бэшэ байһыень бидэ үдэр бүриннгөө тодорхой хэрэгүүдээр, һайн тээшээ багаханшье хубилалтануудаар, партийна комитедүүдэй, коммунистнуудай, эхин партийна организацинуудай эдэбхитэй хэрэмэ бодолоор элирхэйлэн гэршэлхэ ёһотойбди. Мэнайда эгээл энэ үшэр үшөөл дутаданга бшуу.

Партиин нэрэ хүндые бууруулжа болохогүй. Ямаршье эгээл хүсэн түгэс декредээргүй, али шиидхэбрээр мүнөө энээниие бэлүүлжэ болохогүй. Обществодоо хубилган шэнэдхэлгын политика дурадхажа, хубилган шэнэдхэлгын түрүүшын шатада нэрэ хүндэтэй болоообди. Общество партида этигээ, тэрэниие дэмжээ, тэрэнэй хойноһоо дабшана. Мүнөө хубилган шэнэдхэлгын политикые бодото дээрэнь иматтал эрид шууд, залан сэхээр бэлүүлһэнэй ашаар лэ нэрэ хүндэтэй боложо шадаха байнабди. Партиин нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ ондоо арга үгы, байхашьегүй! Хэрбээ, нүхэдүүд, хэн нэгэнэй ямар бэ даа ондоо юумэ туйлахые хараалаа һаань, энэнь бэлүүлэгдэхэгүйл.

Тиимэһээ ажабайдалай урдань дабшаха хэрэгтэй, тэрээнһээ хоргодожо болохогүй. Ажабайдалай хэды орёо байгаашье һаань, тэндэ ондо ондоо орёо шухала байдалай тохёолдоошье һаань, общество дотор боложо байһан үйлэ хэрэгүүд тухай манай ойлгомжые бууруу һүргэжэ шадахагүйл. Эдэ үйлэ хэрэгүүдэй гүн руу дабшаха ёһотойбди.

Хэрбээ хубилган шэнэдхэлгэ хэдаа революци болоно гэжэ ойлгожо байхадань, хэрбээ зөөри зөөшын, хүнэй байдалай, политическэ байгуулалтын үндэнэ һууриин, оюун ухаан бодолой һалбариин харилсаануудай хоорондо гүнээгы ехэ хубилалтануудай боложо байхадань, хэрбээ тэрэнэй арад зониие общество доторхи хубилалтануудай болото хүсэн болгожо байхадань, бухы юумэн ааляар, нэгэ жэгдээр үнгэрхэ юм аал?

Революционно үйлэ хэрэгүүдэй бодото байдалда бэлүүлэгдэжэ байхадань, яаран мэгдэһэнэй хэрэгтэй юм аал? Бидэ бэлүүлжэ байһан политикаараа тэдэниие үүдхээ ха юмбибди. Эдэ бүгэдые зүбшэн хэлсэхэдээ, энээниие ойлгоогүй юм аалди? Тэзд бидэ хубилган шэнэдхэлгын зорилго тодорхойгоор табяабди. Тиимэһээ общество энэ замда гараа. Иимэ эрхэ байдалда парти политическэ манлай боложо, олониитын дунда хүдэлмэрээ нарижуулан һайжаруулжа, ажалаа эдэбхитэйгээр ябуулха ёһотой. Общество дотор ажабайдалай бурьялжа байхадань, зарим

(Эхин. Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй арбадахи сесси тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1989 оной июлиин 21-дэ Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй арбадахи сесси боложо үнгэрбэ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. Г. Дамдинов** сессиие нээгээ.

Удаань депутадууд сессиин зүбшэхэ иимэ зүйлнүүдые нэгэн дуугаар баталба:

Верховно Соведэй Президиумэй бүридэлдэ хубилалтануудые оруулха тухай;

СССР-эй Арадай депутадуудай нэгэдэхи съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ ба хүн зониие хангалга саашадань хүгжөөхэ талаар республикын арадай депутадуудай Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай;

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай;

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай бүридэлдэ зарим хубилалтануудые оруулха тухай;

Депутадай асуулта тухай.

«СССР-эй Арадай депутадуудай нэгэдэхи съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ ба хүн зониие хангалга саашадань хүгжөөхэ талаар республикын арадай депутадуудай Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудалаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо депутат **В. К. Агалов** элидхэл хэбэ.

Тус элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ республикын Верховно Соведэй Промышленностиин талаар саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Ю. Н. Кравцов**, арадай депутадуудай Улаан-Удын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. К. Кукшинов**, Тарбагатайн районой Калининай нэрэмжэтэ совхозой һаалишан депутат **М. М. Мясникова**, республикын профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшэ депутат **Н. А. Розанов**, республикын Верховно Соведэй Түсэбэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ депутат **В. А. Уланов**, Баунтын районой Джилиндын-Адагай 8 жилэй һургуулиин багша депутат **К. С. Найканчина**, Буряадай АССР-эй Сэнгүүдэй талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **К. Д. Дагбаев**, Буряадай АССР-эй Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ депутат **И. М. Пытин**, нютагай промышленностиин министр **В. Л. Савельев**, арадай депутадуудай Кабанскын районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **И. И. Евтеев**, Зүүн Сибириин технологическа институтдай доцент, СССР-эй арадай депутат **С. Г. Шапхаев**, республикын худалдаа наймаанай министр депутат **Г. К. Скрябиков**, КПСС-эй Зэдэһын райкомой нэгэдэхи секретарь депутат **В. А. Иванов**, үйлэдбэриин «Забайкаллес» нэгэдэлэй генеральна директор депутат **В. Я. Кокин**, «Теплоприбор» заводой директор **В. Б. Нимаев**, КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь депутат **И. А. Антакшинова**, КПСС-эй обкомой секретарь депутат **В. В. Саржан** болон бусад хабаадалсаа.

Республикын Верховно Совет «СССР-эй Арадай депутадуудай нэгэдэхи съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ ба хүн зониие хангалгые саашадань хүгжөөхэ талаар республикын арадай депутадуудай Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» тогтоол, мүн «2000 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ ба хүн зониие хангалга бэелүүлхэ удаан болзорой программа» баталан абаба.

Удаань Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **А. С. Берещинов** республикын Верховно Соведэй Президиумэй баталан абаһан Указууд тухай, мүн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай бүридэлдэ зарим тэды хубилалтануудые оруулха тухай мэдээсэл хэбэ. Эдэ асуудалнуудаар сесси тогтоол баталан абаба.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат **В. В. Красиков** Бабушкин хотын социально-хүгжэлтын түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай асуулта хэбэ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **М. И. Семенов** депутадай асуултада харюу үгтэнэн байгаа.

Мүн СССР-эй арадай депутат **С. Г. Шапхаевай** асуултада харюу үгтэнэн байгаа.

Энээгээр Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй арбадахи сесси хүдэлмэрээ дүүргэбэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй арбадахи сесси

ХҮН ЗОНОЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭНҮҮДЫЕ ГҮЙСЭД ХАНГАХЫН ТУЛА

Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо депутат В. К. АГАЛОВАЙ элидхэлһээ

ЦК-гай апрелиин Пленум дээрэ үндэсэн-эдэлгэ-экономическа хүрдадхаха хэрэгтэй гэжэ тогтоолдоо. Тэдэ ХХVII С(б)ПСС-эй XXVII С(б)ПСС-эй XIX С(б)ПСС-эй XIX С(б)ПСС-эй XIX

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй арбадахи сесси

ХҮН ЗОНОЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭНҮҮДЫЕ ГҮЙСЭД ХАНГАХЫН ТУ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Гадна комплексно программаар, һүүлэй гурбан жилэй туршада ашаглагдахаар хараалагдаһан 29 объектын оройдоол 14-ниинь ашаглалгада оруулагдаад байна. Энэ талаар предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд эзмэтэй. Жэшээлхэдэ, «Электромашина» завод арбаад жилэй саада тээ нэгэ шэнэ тусхай цех барихаар түсэблэһэн байгаа. Зүгөөр мүнөөшье болотор энээн тухай дурданагүй. Мүнөө зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд тусхай үйлэдбэригүйгөөр юрын лэ юумэ гаргаха гэжэ ороолдоно. Тиигэжэ эд бараанай ассортимент үгырнэ. Юрын лэ хэрэгэлнүүд манда хэрэгтэй. Гэбэшье союзна, республиканска мэдэлэй предприятинуудай ажаһуудалай техническэ талаараа орёо хэрэгэлнүүдые, зэр эзмэгүүдые үйлэдбэрилхэ аргатай байна ха юм.

Юрэнхыдөө, арадай хэрэглэмжын эд бараа шэнэлхэ ба үргэдхэхэ асуудал тон хүрсаар табигдана гээшэ. Республика доторнай жэл бүри шэнэ 50 зүйлэй эд бараан гаргагдадаг байбашье, һүүлэй 5 жилэй туршада гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй ажалые хүнгэдхэһэн ажаһуудалай орёо хэрэгэлнүүд, электронико хэрэглэдэг электроприборнууд, кухни соо хэрэглэгдэдэг хэрэгэлнүүд үйлэдбэрилэн гаргагдадаг болоогүй гэжэ тэмдэглэхэ ёһотойбди.

Яахадааб гэхэдэ, нэгэдэлнүүд болон предприятинуудта тусхай конструкторска бюро болон бүлэгүүд үгы. Тэндэнь бэрхэ мэргэжэлтэд дуталдана. Энэл шалтагаанһаа болоно, 1985 ондо выставкэ дээрэ һайшаагдаһан 26 шэнэ хэрэгсэлэй ганса 10-ниинь мүнөө үйлэдбэрилэн гаргагдадаг болоод байна. Олон предприятинуудай үйлэдбэрилэн гаргахаар хараалаһан эд бараниинь саарһан дээрээ үлэнэ. Жэшээлхэдэ, Улаан-Удын мяханай комбинат 15—20 жилэй саада тээ шоотхонуудаар бүхы республикые хангадаг байһан юм. Мүнөө энэ һайн заншалаа мартаад, тэрэниие һэргээхэ хүн олдоногүйл ха. Ушар тиимэһээ худалдаа наймаанай эмхинүүд ажаһуудалда хэрэгтэй юрын лэ эд бараа ороной ондоо область, хизаарнуудһаа асарха баатай болоно. Модон боошхонууд, кухнида хэрэгтэй юумэнүүд, һархаг ба жэмэс түүхэ корзинанууд энэ тоодо орогдо гээшэ. Тодорхойлон хэлэбэл, «Байкаллес» нэгэдэл байгша табан жилэй жэл бүрилэ 1500 боошхо хэхэ түсэбтэй. Тус нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд энэ түсэбөө дүүргэхэ гэжэ ороолдоношьегүй. Тиимэһээ 1986 ондо нэгэдэл түсэбөө 15,6 процент, 1987 ондо —19,2 процент дүүргэжэ, 1988 ондо нэгэшье боошхо худалдаанда гаргаагүй. Сэхьюень хэлэбэл, модон боошхонуудаар республикаяа хүсэд хангаад, худалдаанда хомор эд бараа һэлгэн абахаар энэ продукцияа бүсад область, хизаарнуудта дурадхаха аргатай байгаабди.

Модоор хэгдэһэн бүсадшье орёо бэшэ юумэнүүдые үйлэдбэрилхэ арга бии. Жэшээлхэдэ, модон хүрэз, һухын эшэ, хубсаһа элюурдэдэг стол гэхэ мэтые үйлэдбэрилгэ 1988 ондо республика доторнай хороо. Эдэ бүхы юумэн республикын Госпланай (түрүүлэгшэ Л. П. Табалаев), худалдаа наймаанай министерствын (министр Г. К. Скрябиков) зүбшөөлөр болоно гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үнэн дээрээ республикын Госплан болон худалдаа наймаанай министерство хүн зоной эрилтэнүүдые гүнзэгыгөөр шудалхе, эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргэлтые хангаха үялгатай байгаа. Республикын нютагай промышленность худалдан абагшадай эрилтэнүүдые мүн лэ һайн шудалха ёһотой. Мүнөө дээрээ нютагай промышленность республика дотор үйлэдбэрилһэн бүхы эд бараанай 15,2 процентые эзэлнэ.

Барилга муугаар ябуулагдана. Энээнһээ уламжалан, Улаан-Удын сабхи дарадаг фабрика бариха, бүсад предприятинуудые һэльбэн шэнэлхэ болзор һүнаагдана.

Нютагай түүхэй эд болон үйлэдбэриин үлэгэлнүүдтэй түс министерствын предприятинууд муугаар хэрэглэнэ. Энэн тухай депутадууд предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ зохиго асуудал табиха ёһотой. 1990 онһоо хойшо юрын, орёо бэшэ эд бараа ондоо область, хизаарнуудһаа асарха ябадалые хориһон РСФСР-эй түсэбтэй ба Госпланай документ бии.

Хуряангыгаар хэлэбэл, орёо бэшэ эд бараагаар республикаа өөһэдөө хангаха ёһотойбди.

Бидэ мүнөө 1990 онһоо эхилжэ, 114 ондоо юрын лэ зүйлэй эд бараа үйлэдбэрилые эмхидхэхээр хараалһан программа Верховно Советэй үзэмжэдэ дурадхахамнай. Энэ программ, депутадууд, таанарта үгтэнэй, тиимэһээ тэрэниие мэдэхэ байнат.

1988 онһоо бидэнэр хубилган шэнэдхэлгын гол шэглэлнүүдэй ниитэ-нэгэн экономическа реформо бэлэдүүлжэ эхилбэбди. Тиигэжэ республика ажахын тоосоондо, өөһэдөө өөһэдыгөө мүнгэ зөөрөөр хангаха гуримда орожо, «Гүрэнэй предприятинууд тухай» СССР-эй Хуули бэлэдүүлэгдэжэ эхилбэ. Гэхэ зуураа тус Хуулиин батолагдаһанай һүүлээр үнэгэрһэн үе саг соо арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилдэг предприятинуудые урмашуулха тушаа СССР-эй правительствын хэдэ хэдэн тогтоолнууд гараа.

Һүүлэй үедэ энэ талаар манай республикын предприятинуудта ямар хубилалтанууд болооб? Найшаалтай хубилалтанууд болоогүй байна. Жэшээлхэдэ, «Забайкаллес», «Буряатферммаш» нэгэдэлнүүдэй, судна бүтээлгын, «Электромашина» заводуудай ажалша коллективүүдэй советдүүд эл-дэб янзын шалтагаануудые урдаа бараад, комплексно программын өөһоор эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха тухай дурадхалыемнай бүруушаажал байна.

Иимэ ябадалтай эбсэжэ болохогүй. Гүрэнэй предприятин тухай Хуули нэгэ жилэй, табан жилэй түсэбүүдые баталха эрхэ олгодог, хүн зоной эрилтэнүүдтэй таараалдуулан, элдэб эд бараа гаргаха ябадалые урмашуулха хэрэгтэй гэжэ заадаг байна.

Эд хэрэглэгшэдэй эрилтэнүүд бүхы предприятинуудта хабаатай гэжэ Хуули дотор хэлэгдэнэ. Тиимэһээ хүн зоние эд бараагаар хангалга ажалша коллективүүдэй советдүүдэй шухала үялга болохо ёһотой.

Һүүлэй үедэ дэлгүүр дээрэ эд бараанай хомор болоһон ушарые һамбашалан, зарим предприятинууд үйлэдбэриингөө хэмжээс дээшэлүүлхын орондо үнэтэй эд бараа үйлэдбэрилхэ гэжэ [illegible] Гаргадаг хуушан продукциие шэнэ юумэн гэжэ тоолоог үнэ сэнгыны нэмэжэхидэг ушар яала дайралдадаг бэлоод байна.

Үнэрэгшэ жэлһээ хойшо хямда сэнтэй, хүн зондо шухала хэрэгтэй юумэн гаргадахаяа болижо байнхай. Мүнөө хямда сэнгэй рейтуза, дотор хубсаһан худалдаа наймаанда үгы болоо. Улаан-Удын трикотаж гедер хубсаһанай фабрикада, мүн Хяагтын эрэлгэ-нэхэлгын фабрикада энэ асуудал хабаатай. Тэрэшэлэ, Улаан-Удын авиационно завод кухниин мебелиингээ сэнгые 2,2 дахин ехэ болгобошье, тус мебель үйлэдбэрилгээ арайл 4,7 процентээр дээшэлүүлээ.

Буряадай АССР-эй МВД-гэй ОИТУ (начальникынь Н. Н. Аникеев) 1988 ондо 611 түхэриг сэнтэй «Салют» гэжэ мебель гаргадаг байһан юм. Мүнөө жилдэ тэрэл мебелээ «Валдай» гэжэ нэрэтэй болгоод, 722 түхэригөөр худалдажа эхилбэ.

Зарим предприятинууд түсэбөө өөһэдөө зохёохо эрхэзэ хэрэглэн, үнэтэй сэнтэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха гэжэ ороолдоно. Тэрэ үедэнь хямда сэнтэй эд бараан дэлгүүр дээрэ хомор болоо.

Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинат тэрэшэлэн үнэтэй сэнтэй продукци гаргахые ороолдоно. Байгша ондо БМДК оро дэбисхэр 3500 хэһэгээр, дивенкровать 1200 хэһэгээр, креслэнүүдые 6440 хэлэгээр хороохо гэжэ хараалаад байна. Юрын сэлэй сэн 21 процентээр, орониинь 42 процентээр, унтариин «Яшма» гэжэ мебель 50,8 процентээр ургаба. Бүсадшье түрүүшын хэһэг мебель, моодно болоһон юумэн мүн лэ үнэтэйгээр худалдагдана.

1988 ондо хэлсээтэ сэнгүүдэй тоо 15 дахин шахуу нэмээ, 1987 ондо 38 байгаа һаа, 565 болоо. Хэлсээтэ сэнгүүд прейскурантна сэнгүүдһэ дунда эзэргэнь 15-һаа 50 процент хүрэтэр дээгүүр байдаг.

Оёдолой «Туяана» нэгэдэлдэ (директорынь А. Д. Никонова) пумаажан бүдөөр оёгдоһон эрэшүүлэй самсын рознично сэн 7 түхэриг, харин хэлсээтэ сэн 11 түхэриг, пумаажан бүдөөр оёгдоһон һургуулиин үхибүүдэй самсе түс түстээ 4,2 түхэриг ба 6,2 түхэриг, эхэнэрэй халаад 14,5 түхэриг ба 18 түхэриг болоно.

Улаан-Удын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикада баһал иимэрхүү байдалтай. Эндэ эрэшүүлэй костюмай прейскурантна сэн 56 түхэриг, харин хэлсээтэ сэн —65 түхэриг, залуушуулай моодын эхэнэрэй плати түс түстээ 51,5 түхэриг ба 65 түхэриг болоно.

Эд бараанай шанарые һайжаруулангүйгөөр сэнгүүдыень ехэ болгохо, мүн тэрэшэлэн хүн зоной хэрэглэдэг хямда эд бараа үйлэдбэриһөө болюулха талаар республикын Худалдаа наймаанай министерство (министр нүхэр Г. К. Скрябиков), республикын Госкомцен (нүхэр К. Д. Дагбаев), арадай депутадуудай нютагай Советдүүд шухала хэмжээнүүдые абанагүй гэжэ эдэ бүхы баримтанууд гэршэлнэ. «Гүрэнэй предприятин тухай» Хуулиие үндэһэ болгон, нэгэдэлнүүд болон предприятинууд эд бараа үйлэдбэрилдэг хэгдэнэн гаргашануудые хараада абангүй, тэдэнэй үнэ сэнгые тогтооно. Байра дээрэнь мэргэжэлтэдые, олониитые (профсоюз, худалдаа абагшад гэхэ мэтэ) хабаадуулжа шалгалгүйгөөр, эд бараг бүтээһэн хүнүүдэй материалнуудаар шэнэ сэнгүүд гол түлэб шалгагдадаг, зүбшөгдэдэг байна.

Хэлсээтэ сэнгүүдые, һайн шанартай, үнэхөөрөө, шэнэ эд бараа бүтээн гаргахын тула экономическа урмашуулганууды байгуулха ябадалые республикын Министрнүүдэй Совет буруушаана бэшэ.

Эд бараа үйлэдбэрилгэдэ хэгдэнэн бодото гаргашануудые, мүн оло миллион худалдан абагшадай аша тыные нэн түрүүн хараада абан, хоёр-гурбан харюуселгатай хүдэлмэрилэгшэдые бэшэ, харин энээндэ хабаатай бүхы талын түлөөлэгшэдые урилгатайгаар, олоороо арадай хэрэглэмжын эд бараанай хэлсээтэ сэнгүүд тогтоогдохо эзргэтэй. Энэ хэрэгые нобшоруулжа болохогүй.

Гүрэнэй захилда оруулагдаһан, мүн баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор, эльгэгэдэдэг, түсэбэй ёһоор ба гадуур бүтээгдэһэн гүрэнэй өөрын сэнтэй продукцида хэлсээтэ сэнгүүдые ба элдэб нэмэлтэнүүдые зарим предприятинууд болон эмхи зургаануудай хэрэглэхэ ели болохо ябадалые [illegible] болюулха хэрэгтэй гээд «Үнэ сэнгүүдые бүрилдүүлхэ [illegible] ушардаг [illegible] дундануудые усадхаха талаар хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй 1987 оной январиин тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Продухциин шанарай өхэзр хубилгаагдаагүй, бодото олзо доход үгэхэгүй байгаа һаань, шэнэ продукциин үнэ сэнгүүдые дээшэлүүлгые хорихо эрхэ Сэнгүүдэй талаар комитедуудтэ тус тогтоолоор олгогдонхой.

Байгша оной июль һарада республикын Министрнүүдэй Советдэй Президиумэй арадай хэрэглэмжын эд бараанай талаар комиссиин заседани дээрэ эдэ хоолой бэшэ эд бараанай сэнгүүдэй үндэһэ бариитагуйгөөр ехэ болгогдоһон, удэр бүри хэрэглэгдэдэг хямда эд бараанай худалдаа наймаанда үгы болоһон ябадал тодорхойгоор хараже үзэгдөө һэн. Үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд уригдаһан байгаа. Промышленна предприятинуудай, худалдаа наймаанай хүтэлбэрилэгшэдэй нэрээр, мүн тэрэшэлэн республикын предприятинууд болон эмхи зургаануудта сэнгүүдэй гүрэнэй журам сахилгын хойноһоо хиналта һуладхаһан республикын Сэнгүүдэй талаар комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр К. Д. Дагбаевай нэрэдэ заседани дээрэ шүүмжэлхы шанга ажагналтанууд хэлэгдэнэн байна. Сэнгүүдэй журам сахилгын хойноһоо хиналта саашадань шангадахаяа, энэ худэлмэридэ Госстандартые, профсоюзуудые, хэблэл болон үргэн олониитые үргэнөөр хабаадуулха талаар хэмжэнүүд хараалагдаа. Республикынديلىنىن олон хүн зоной аша тулада хабаатай энэ хэрэгые анхарангүй орхижо болохогүй.

«А» бүлэгэй һалбаринуудай предприятинуудые экономическа талаарнь урмашуулхын тулада СССР-эй правительствын хэдэн тогтоолнууд толилогдонхой гэжэ тэмдэглэгдэ. Арад зондо хэрэгтэй эд бараа бүтээдэг коллективүүдтэ олгогдоһон хүнгэлэлтэнүүд болон урмашуулганууды эзөөр хэрэглэхэл хэрэгтэй.

Орон дотор ба нютагуудтахи түсэблэлгын мүнөө үе саг эрилтэнүүдтэ таараха байхаар түсэблэлгын зургаануудай худэлмэриие саашадань нарижуулха гээд экономическа залан сэхэ реформоор хараалагдана.

Манай республикада эд бараа үйлэдбэрилые ба хангалгые түсэблэгэ талаар бии байһан дутуу дунданууд удаанаар сансуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Түсэбтэ табан жилэй туд бүхэндэнь тогтоогдоһон программна даабаринуудтай сасуулхада, хазагайралганууд хэгдэнэ, түсэбүүд бага болгогдоно. Республикын Госплан, городской болон районно түсэблэлгын зургаанууд хэнэй мэдэлэй байһаньһаань дулдыдангүй, бүхы предприятинуудай түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхын хойноһоо шангаар хинахын орондо түсэбэй журам эбдэгшэдэй хэлэһэн руу ябана. Жэшээнь, 1988 оной даабаряар 154,6 миллион түхэригэй эдеэ хоолой бэшэ эд бараа (хүнгэн промышленностиин эд бараанһаа бэшэ) үйлэдбэрилэгдэхөөр түсэблэгдэһэн аад, табан жилэй даабариһаа 6,1 миллион түхэригөөр бага гэхэ гү, али 148,5 миллион түхэригэй эд бараа үйлэдбэрилхэ гэжэ предприятинууд. даабари абаа.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд өөрынгөө министерствээр 1988 оной түсэбые 5,3 миллион түхэригөөр бага болгуулжа шадаһан байна. Энэнь табан жилэй даабаряар хараалагдаһанһаа 10,2 процентээр бага болоно. «Электромашина» завод табан жилэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа 1 миллион түхэригөөр, «Буряатферммаш» нэгэдэл 660 мянган түхэригөөр, судна бүтээлгын завод 140 мянган түхэригөөр бага 1988 оной түсэбые баталуулһан байна. «Татарский Ключ» уурхаин директор өөрынгөө министерствые үгэдөө оруулжа, урдахи жилэй түсэбһөө 60 процент, харин Буряатгласнабай амһарта заһабарилдаг предприяти 38 процент багаар 1988 оной түсэбые баталуулһан байна.

Ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд түсэбэй журам юундэ нигэжэ эбдэдэг болоо юм гэжэ республикын Госпланай түрүүлэгшэ нүхэр Л. П. Табалаевһаа асуухаар. Коллективэй аша тыные нинтышхиһэ дээгүүр тоолодог, хара амяа хөредаг хүтэлбэрилэгшэдые юундэ хинанагүй, асуунагүй гээшэб?

Демократиин ба олондо мэдээсэхэ ябедалай үргэдэжэ байхада, эд бараа үйлэдбэрилые эмхидхэхэ дурагүй нэгэдэлэй гү, али предприятиин иимэрхүү хүтэлбэрилэгшые ажалшан бүхэнэй, бүхы республикын мэдэхын тула үе-үе болсод арад зоной урда тэдэнэй харюуседаг байхаар хэблэлэй, радио болон телевиденийн тыналамжаар энэ хэрэгые эмхидхэхэ эзргэтэйбди.

Эд бараагаар хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангаха гээшэ ганса шэнэ тоогой бэшэ, харин нэн түрүүн бүтээн гаргагдадаг продукциин шанарай асуудал болоно.

Продукциин шанарай хойноһоо хинедаг зургаануудай худэлмэри һайжаруулхада, гүрэндэ тушаан абаха гурим бии болгоходо, зарим һайн дунгүүд түйлегдэһан байна. Жэшээнь, Гүрэндэ продукци тушаан абаха албанай түлөөлэгшэд, «Электромашина» заводой худэлмэрилэгшэдтэй хамта эд бараанай шанар һайжаруулха талаар хэдэн хэмжэнүүдые абаа. Термовыключательтай электро-гүсэнүүд үйлэдбэрилэгдэдэг болоо, тэдэниие амһарталха шэнэ поточно арга нэбтэрүүлэгдээ. ОТК-гай худэлмэри ба үйлэдбэриин журам һайжараа. Электро-гүсэнүүдэй талаар гомдолнуудай тоо 10 процент, харин электрокипятильнигуудаар 60 процент үсөөрһэн байна.

Гэбэшье ажал хэрэгээ һайжаруулхэ талаар эрид хубилалга үшөө болоногүй. Гүрэнэй стандартын эрилтэнүүдые эбдэдэг предприятинуудай тоо олошорно. 1986 ондо иимэ предприятинуудай удельнэй шэгнүүр 71 процент байгаа һаа, 1988 ондо 83 процент болоо.

Түсэбтэ табан жилэй гурбан жил соо муу шанартай эд бараа бүтээһэнэй түлөө продукциин түсэбэй дүүргэлтэ ту- [illegible] 1,5 миллион шахуу түхэригэй продук- [illegible] гүрэнэй бюджедэй олзо доходто 76 мянган түхэригэй ашаг олзо оруулагдаагүй.

Улаан-Удын гадар трикотаж хубсаһанай фабрикада оёгдоһон зүйлнүүдэй 8-һаа 15 процент хүрэтэрнь голодоһондо гаргагдана.

Оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй филиалнуудта үйлэдбэрилэгдэдэг эд бараанай шанар бирагүй. Эндэ голодоһондо гаргагдаһан зүйлнүүд 6-һаа 10 процент хүрэтэр, Хяагтын эзэлгэ-нэхэлгын фабрикада —13 процент болоно.

С. М. Кировэй нэрэмжэтэ заводто, һэеы гутал дарадаг фабрикада, «Буряатлестоппром» болон «Буряатлесхоз» нэгэдэлнүүдэй предприятинуудта, мүн тэрэшэлэн союзна ба союзно-республиканска мэдэлэй предприятинуудта гологдоһон зүйлнүүдэй процент удаанаар хороно.

Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй зүйлнүүд ехэ үсөөн. Табан жилэй гурбан жил соо тэрэнэй тоо оройдоол хоёр зүйлоор олошоржо, бүхылаа 8 болоо. Тэрэнэй 4-ниинь БМДК-гы, прибор бүтээлгын нэгэдлэдэ ба судна заһабарилгын завод то 2,2 зүйл бүтээгдэнэ.

Арадай хэрэглэмжын шанар муутай эд бараа бүтээлгын гол шалтагаан гэбэл, нэгэдэхеэр, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын материально-техническэ үндэһэ һуури һула; хоёрдохёор, техническэ хиналтын таһагууд болон шанарай бүлэгүүд хангалтагүйгөөр хүдэлнэ; гурбадахяар, экономическа урмашуулганууд ба ниитын эмхи зургаануудай арга боломжонууд хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ.

Нүхэдүүд! Дэлгүүрые эд бараагаар түргөөр элбэгжүүлхэ, хүн зондо үзүүлэгдэдэг түлбэритэй хангалгые үргэдхэхэ гээшэ КПСС-эй XXVII съездэй ба партийна XIX конференциин табиһан шухала социальна зорилгонуудай нэгэниинь мүн.

12-дохи табан жилэй гурбан жил соо, 1985 онтой сасуулхада, республика дотор хүн зондо түлбэритэй хангалга үзүүлгын хэмжээн 40,4 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 44,5 процентээр ехэ болоо. Комплексно программаар хараалагдаһан түсэбэй өөһоор 29,8 процент дээшэлүүлэгдэхэ эзргэтэй байгаа. Тэрэ тоодо ажаһуудалай талаар хангалгын хэмжээн 30,4 процентын орондо 48,5 процент ехэ болоо. Республикын Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха министерствэдэ тус тустаа 29,7 ба 21,6 процент болоо.

Байгша табан жилдэ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай материально-техническэ үндэһэ һуурние хүгжөөлгэдэ 5 миллионһоо дээшэ, тэрэ тоодо хүдэлжэ байгаа предприятинуудые шэнэдхэн заһалгада ба техникээр шэнээр эзбэсгэлэгдэ 2 миллион гаран түхэриг ашаглагдаа. Комплексно тушаан абалгын 102 пункт ашаглалгада оруулагдаа, 1046 мүнөөнэй технологическа түхэрэлгэ тодхогдоо. Городой нэгэ хүндэ хараадуулхада, ажаһуудалай талаар түлбэритэй хангалгын хэмжээн 34,9 процент, худөөгэй хүн зоной — 44,6 процент өхэ боложо, тус тустаа 27 түхэриг 53 мүнгэн ба 24 түхэриг 26 мүнгэн болоо.

Хүн зондо түлбэритэй хангалга үзүүлхэ талаар 1989 оной 5 һарын түсэб 103,1 процент дүүргэгдээ, түсэбһөө гадуур 1,4 миллион түхэригэй хангалга үзүүлгдээ, тэрэ тоодо ажаһуудалай талаар тус тустаа 102,4 процент ба 0,4 миллион түхэриг болоо.

Гэхэтэй хамта, хүн зондо түлбэритэй хангалга үзүүлхэ талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Советдэй тогтооһон даабаринууд 1987 ондо 98,9 процент, 1988 ондо 97,2 процент дүүргэгдээ.

Хүн зондо түлбэритэй хангалга үзүүлдэг республикын 1150 предприятиһаа 366-ниинь (31,8 процент) түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэгүй. Тэрэнэй дундаһаа 182 предприятида (25,1 процент) түлбэритэй хангалга үзүүлхэ гээшэ гол ажал ябуулгань бэшэ юм.

Зарим министерствэнүүд болон албан зургаанууд материально-техническэ үндэһэ һуурние хүгжөөхэ талаар хангалгүйгөөр хүдэлнэ. Жэшээнь, городой хүн зоной 100 айлда хараадуулхада, квартирна телефонно аппарадуудай тоогоор республика РСФСР-тэ 71-дахи һуури, худөөгэй — 13-дахи һуури эзэлнэ. Улаан-Удэдэ 100 айлда—12, худөөдэ 16 телефонно номер хүртэнэ.

Табан жилэй гурбан жил соо транспортын талаар хангалгын удельнэ шэгнүүр 2,8 процент, гэр байрын - коммунальна—0,2 процент болоо. Хэрбээ Россин Федерацида транспортна хангалгын удельнэ шэгнүүр 1987 ондо 20,9 процент болоо һаа, манай республикада 1988 ондо—18,3, гэр байрын - коммунальна хангалга тус тустаа 23 ба 9,9 процент болоо.

Республика дотор бүхыдөө нэгэ хүндэ 144 түхэригэй, РСФСР-тэ 1987 ондо 164 түхэригэй хангалга хэгдэнэн байгаа. Тиимэһээ хүн зондо хангалга үзүүлхэ талаар республика Россин Федерацида 60-дахи һуури, Зүүн Сибириин экономическа региондо — 3-дахи һуури эзэлнэ.

Республикын худөөгэй районуудта ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинууд һуулаар хүгжөөгдэнэ. 614 һуурин тосхоной оройдоол 281-дэнь ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха байшангууд ба комплексно тушаан абалгын пунктнууд бии. Энэл шалтагаанаар Зэлын райондо (райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Дагбаев), Яруунын (нүхэр Цыренжапов), Сэлэнгын (нүхэр Чебунин), Хурамхеанай (нүхэр Цыренов), Ахын (нүхэр Доржиев) болон бүсад зарим районуудта, республика доторхи дунгүүдтэй сасуулхада, 2—3 дахин бага түлбэритэй хангалга хүн зондо үзүүлэгдэнэ.

Табан жилэй туршада республика соо жэшээтэ проектээр нэгэшье тустай предприяти бэригдаагүй. Гэрэй орёо техникэ заһабарилха мүнөөнэй завод, фотокино-худэлмэриин, гуталай ба мебелиин фабрика үгы. «Буряатбыттрикотаж», «Буряатобуববыт», «Буряатмебельбыт» нэгэдэлнүүдэй предприятинууд хуушан байрануудта байрладаг.

Республикын Госплан ба республикын Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерство (нүхэр Колесников) шэнэ предприятинуудые бариха, худэлхэ байгаашадаа шэнэдхэхэ асуудалнуудые шангаар табижа шиидхэнэгүй.

Районно болон городской гүйсэдкомуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ асуудалнуудые дөн һуулаар шиидхэнэ, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприятинуудые хүгжөөхын түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдөө асуунагүй.

Юумэ өөхо, гэр байра, гараж заһабарилха ба бариха, гэрэй орёо техникэ заһабарилха, гутал өөхо захилнуud саг болзортоо дүүргэгдэнэгүй, захилнуud мүү шанартайгаар дүүргэгдэнэ, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын худэлмэрилэгшэд хүнүүдэ бүдүүлигээр хандана гэһэн гомдолнуud хүн зоной ороодог.

Үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд, союзна ба союзно-республиканска мэдэлэй предприятинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд түлбэритэй хангалгын талаар предприятинуудай худэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангаха асуудалнуудые шиидхэлгэдэ өөһотойгоор хандадаггүй. Жэшээнь, «Теплоприбор» заводто 1870 хүн худэлдэг. 1988 ондо өөрынгөө худэлмэриишэдтэ 151,6 мянган түхэригэй, тэрэ тоодо ажаһуудалай талаар оройдоол 4,7 мянган түхэригэй түлбэритэй хангалга үзүүлһэн байна. Тиихэдэ нэгэ хүндэ 81, ажаһуудалайнь талаар—2 түхэриг 51 мүнгэнэй хангалга үзүүлэгдэнэ. Прибор бүтээлгын нэгэдэлдэ нэгэ хүндэ 36 түхэригэй, тэрэ тоодо ажаһуудалай талаар 2,54 мүнгэнэй хангалга үзүүлэгдэ.

Нүхэдүүд! РСФСР-эй Министрнүүдэй Советдэй 1988 оной октябриин 10-ная 432-дохи номерой «РСФСР-эй хүн зондо түлбэритэй хангалга үзүүлхэ һалбариие үндэһөөрөө хубилган шэнэдхэхэ хэмжэнүүд тухай» тогтоолой ёһоор Удаан болзорой программа зохёогдоод, танай үзэмжэдэ табигдаба гээшэ. 1989 ондо 152 миллион, 1990 ондо—187 миллион, 1995 ондо—285 миллион, 2000 ондо 435 миллион түхэригэй хангалга хүн зондо үзүүлхэ гээд хараалагдаа. 1985 онтой сасуулхада, 13-дахи табан жилэй эсэс тээшэ түлбэритэй хангалгын хэмжээе 3,1 дахин, 14-дахи табан жилдэ 4,8 дахин ехэ болгохо зэргэтэйбди.

Тиимэһээ министерствэнүүд болон албан зургаанууд, нэгэдэлнүүд ба предприятинууд, арадай депутадуудай нютагай Советдүүд тус сесиний материалнуудые үйлэдбэриин коллективүүдтэ хараажа үзөөд, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай материально-техническэ үндэһэ һуурние хүгжөөжэ, түгэс шадабаритай мэргэжэлтэдые бэлдэжэ, ажал эмхидхэлгын ба түлбэриин шэнэ түхэл янзануудые нэбтэрүүлжэ, хүн зондо түлбэритэй хангалга үзүүлхэ талаар даабаринуудые жэнэдгүй дүүргэхэ талаар хэмжэнүүдые хараалха эзргэтэй.

Кооперативна худэлөөн ба хүн бүхэнэй хубиин ажал ябуулга үргэдэнэ. Үнгэрһэн 1988 ондо орон дотор бүхыдөө 45 мянга гаран кооператив 6 миллиард шахуу түхэригэй эд бараа үйлэдбэрилһэн, хангалга үзүүлһэн байгаа. Манай республикада 363 кооператив байгуулагданхай. Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар — 97, ниитын эдеэ хоолой оршомдо — 53, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада—114, худалдаа наймаанда—19, хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ түүхэй эд болборуулха талаар—6, мүн бүсад ондоо 74 кооператив худэлнэ.

Кооперативуудта бүхыдөө 3210 хүн худэлдэг, 1089 хүн хубиин ажал хэдэг байна.

Республикын правительство кооперативна худэлөөнэй хүгжэлтые хиналта дороо байлгадаг. 1988-ондо Совминай заседани дээрэ «Республика доторх кооперативна худэлөөнэй байдал ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» асуудал хараажа үзэгдэнэ байгаа. Республикын Министрнүүдэй Советдэй Президиумэй дэргэдэ Совминай Түрүүлэгшын орлогшо түрүүтэй кооперативуудые ба хубиин ажал ябуулгые хүгжөөхэ асуудалнуудаар комиссиё байгуулагданхай.

Хоёр жэл соо республиканска комиссиин заседанинууд дээрэ үйлэдбэриин кооперативуудай булта шахуу министерствэнүүд болон албан зургаанууд дэлгэрэнгүй хэлэлцэгдэ. Гэрэй орёо техникэ заһабарилха мүнөөнэй завод, фотокино-худэлмэриин, гуталай ба мебелиин фабрика үгы. «Буряатбыттрикотаж», «Буряатобуববыт», «Буряатмебельбыт» нэгэдэлнүүдэй предприятинууд хуушан байрануудта байрладаг.

Республикын Госплан ба республикын Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерство (нүхэр Колесников) шэнэ предприятинуудые бариха, худэлхэ байгаашадаа шэнэдхэхэ асуудалнуудые шангаар табижа шиидхэнэгүй.

Районно болон городской гүйсэдкомуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ асуудалнуудые дөн һуулаар шиидхэнэ, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприятинуудые хүгжөөхын түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдөө асуунагүй.

Юумэ өөхо, гэр байра, гараж заһабарилха ба бариха, гэрэй орёо техникэ заһабарилха, гутал өөхо захилнуud саг болзортоо дүүргэгдэнэгүй, захилнуud мүү шанартайгаар дүүргэгдэнэ, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын худэлмэрилэгшэд хүнүүдэ бүдүүлигээр хандана гэһэн гомдолнуud хүн зоной ороодог.

Үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд, союзна ба союзно-республиканска мэдэлэй предприятинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд түлбэритэй хангалгын талаар предприятинуудай худэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангаха асуудалнуудые шиидхэлгэдэ өөһотойгоор хандадаггүй. Жэшээнь, «Теплоприбор» заводто 1870 хүн худэлдэг. 1988 ондо өөрынгөө худэлмэриишэдтэ 151,6 мянган түхэригэй, тэрэ тоодо ажаһуудалай талаар оройдоол 4,7 мянган түхэригэй түлбэритэй хангалга үзүүлһэн байна. Тиихэдэ нэгэ хүндэ 81, ажаһуудалайнь талаар—2 түхэриг 51 мүнгэнэй хангалга үзүүлэгдэнэ. Прибор бүтээлгын нэгэдэлдэ нэгэ хүндэ 36 түхэригэй, тэрэ тоодо ажаһуудалай талаар 2,54 мүнгэнэй хангалга үзүүлэгдэ.

Нүхэдүүд! РСФСР-эй Министрнүүдэй Советдэй 1988 оной октябриин 10-ная 432-дохи номерой «РСФСР-эй хүн зондо түлбэритэй хангалга үзүүлхэ һалбариие үндэһөөрөө хубилган шэнэдхэхэ хэмжэнүүд тухай» тогтоолой ёһоор Удаан болзорой программа зохёогдоод, танай үзэмжэдэ табигдаба гээшэ. 1989 ондо 152 миллион, 1990 ондо—187 миллион, 1995 ондо—285 миллион, 2000 ондо 435 миллион түхэригэй хангалга хүн зондо үзүүлхэ гээд хараалагдаа. 1985 онтой сасу

КПСС-эй ЦК-да БОЛОҺОН ЗҮБЛӨӨН ДЭЭРЭ М. С. ГОРБАЧЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ТҮГЭСХЭЛЭЙ ҮГЭ

Эхиниинь 1-дэхи

...бинедүүд соо һуу-...болжо байна гэ-...ние эхилһэнэй хэ-...— гэжэ бодомжол-...оршон байдал то-...һоогуй.

...домжолжо болохо ...рынь гэбэл, обще-...болжо байһан ху-...ые ойлгожо, өөһэ-...рэг болоно гэжэ ...өгтэйбди. Арад зо-...уһада энэ байгуу-...шадалые элирүү-...һан социализмын ...оциалис демокра-...ор тэрэниие бэе-...сөөн. Эдэ бүгэдэ ...ургаалаар бэлүү-...емократиин үндэ-...иализм хүгжэжэ, ...мократиин ашаар ...байгуулалта бэе-...байна'

...най ажабайдалай ...ринуудта хубилган ...хэрэгүүд үргэ-...үлэгдэжэ байна. ...исын ушарна олон, ...эр тон хүшэр бэр-...р бэлүүлэгдэнэ. ...нэмэлтэ хүсэ шаа-...өөд революцион-...тиимэл байха ...м даа! Бидэ бул-...ие ойлгожо, ажа-...ёнотойбди. Ре-...эрэшэмтэй-...эргэтэй. Үгы гэ-...гэгдэжэ ябаһые ...иүүд эдэбхи үүс-...абахые һэдэхэ ...Тиимэ һэдэлгэ-...агдана. Юун бо-...— олон мянган ...удтай, өөһэдын ...өөһэдын мэр-...рнуудтай, бүхы ...ртийна организа-...схэл эдэбхиеэ ал-...ы.

...шалтагаан бии ...гэхэдэ, бидэнэр ...оронхойбди, үгэ ...хоорондохи ал-...ааһаа даа болоно ...болон хүн зонай ...алга ушарна гэ-...парти хадаа бүл-...бшажа, бэшэнгээ ...ааа ехэ юумэ ха-...

...ургэн хэрэглэмжын эд бараа ...үйлэдбэрилэн гаргадаг цех ...соо ороод ябахадаа, зоной ...ямар муу эрхэ байдалда хү-...дэлдэг байһаниие хараа...б. Ажа-...лайнь газарнууд өхэ ахираар ...түхеэрэгдэнхэй байгаа. Гараар ...хэдэг хүндэ ажал, тооһоной ...ехэ байгаашье һаань, вентиля-...торнууд үгы. Иигээд абаад ...харахада, түрүү предприятие-...да иимэ байна! Тус нэгэдэ-...лэй олон мянган гэшүүдтэй ...коллектив ажахын тоосоогоор ...барижа, жэл соо нэгэл гэр ...ашаглалгада тушаахаар хараа-...лна. Харин Украинада горно-...шахтна тухеэрэлгэнүүдэй за-...водто жэл соо 2—3 гэр бари-...даг байха юм. Минии хүрэ-...һэн энэ заводто 5 мянган хүн ...хүдэлнэ. Манай директор һайн ...хүн, бидэнэрэй түлөө һанга-...гаа зобоно гэжэ зон сэхэ хэ-...лэнэ. Саашадаа хэхэ юумэнэй ...айхабтар ехэ байгаашье һаань, ...эндэхи зоной һанаан бодо-...лынь тад ондоо.

Үгы даа, нүхэдүүд, партий-...на организацинуудые болон ...манай кадрнуудые хамгаал-...хадаа, шэнэдхэн хубилгалын ...бүхы үйлэ хэрэгүүдтэ тэдэнэ-...рэй эдэбхитэйгээр хабаадал-...сахынь оршон тойронхидо ...илангаяа экономикодо болон ...социальна һалбарида болоо...б ...байһан хубилалтануудые поли-...тическэ талеһаань сэгнэдэг бо-...лохынь тулада иимэ юумэ хэ-...нэбди. Тэдэнэр партийна ёһоор ...эдэ асуудалнуудые табиха ёһо-...той. Харин бидэнэр хууша-...найхаараа хүдэлдэг зониие ...зерим ушарта хамгаалнабди. ...Юундэ тиигэнэбибди? Юундэб ...гэхэдэ, эдэ олон жэлнүүд соо ...бүхы юумые бзе дээрээ даа-...жа абажа һураабди. Харин хэ-...жэ байһан хэрэгэйнь түлөө ...хүн бүхэнһөө бүри өхээр эрил-...тэ табижа, асуудаг болохо ...хэрэгтэй. Советүүдтэ хүдэл-...дэг зон өөрынгөө участогай ...түлөө харюусаг лэ, предприя-...тида хүдэлдэг һаа, мүн лэ ...өөрынгөө ажалай түлөө ха-...рюусаг лэ. Эдэнэр гол түлэб ...коммунистнууд ха юм. Тиим-...эһээ ажаллаг лэ.

Тэрэл зуура теориин, поли-...тикын болон партийна ажал ...ябуулгын ямар олон асуудал-...нууд оройдоо анхарагдангүй ...байгаа гээшэб? Энээнһээ бо-...ложо, бидэнэр мүн лэ ехэ ...гээгдэлдэ оронобди. Эдэ бү-...гэдые заһаха хэрэгтэй.

Өөрынгөө нэрэ хүндые хэ-...рэгээр бэхижүулхэ гэжэ, нү-...хэдүүд ,бидэнэртэ мүнөө ай-...хабтар шухала болоод байна. ...Тиимэнээ үдэр бүхэндэ, до-...лоон хоног бүхэндэ, һара бү-...хэндэ багахануудшье һаа, ила-...лтануудые түйлака хэрэгтэй. ...Үглөедэртөө ямар нэгэ хомор ...юумэн элбэг болог, айхабтар ...хурсаар табигдажа байһан ...экологическа асуудал шиид-...хэгдэг, транспортын хүдэлмэ-...ри гуримшуулагдаг. Эдэ бү-...гэдэ бидэнэртэ баһал хэрэг-...тэй. Асуудалнуудые нимээр лэ ...табиха, нимээр лэ шиидхэхэ ...хэрэгтэй. Иимэ байхадачь, ...партийна организацинуудай, ...партийна комитедүүдэй ту-...һалдаг байгаа һаань, этигэл ...найдалай уналга тухай саашa-...даа хэлэхэгүй һэмди. Энээн ...тухай эндэ хэлэгдэнэн бүхы ...юумэнтэй һанамжымни таа-...ралдаагүйшье һаа, нүхэдэй хэ-...лэнэн олон һанамжануудые ...зүб гэжэ тоолоноб. Һанамжа-...нуудаараа анделдалга иимэл ...байха ёһотой ха юм. Энэ үе ...соо мүнөө сагай ямар харюу-...салгатай байһаниие, зүбшэн ...хэлсэжэ байһан асуудалайнгаа ...хэр шухалые бидэнэр мэдэ-...рээбди. Бүхы һалбаринуудта ...шэнэдхэн хубилгалын бэе-...лүүлэгдэжэ байхадань, партий-...на болон ажахын зургаануу-...дай уялгын хубаарилагдажа ...байхдань, иимэ тодорхой эр-...хэ байдалда парти ямараар ...ажал ябуулгаяа эрхилхэ ёһо-...той гэшэб? Энэ талаар абаад ...харахада, мүнөө болоһон хөө-...рэлдөөн туһатай байна.

Партиин урда гараһан бүхы ...асуудалнуудые, орёо бэрхэ-...шээлнүүдые зүбшэн хэлсэл-...гын бүхы ябасые согсолон ...харахеда, кадрнууд тухай асуу-...дал эгээл хурсаар гаража ерэ-...нэ гээд, тобшохоноор хэлэ-...хээр байна. Тиимэнээ партий-...на залан шууд шэглэл барим-...талан, эндэ ямар юумэ хэхэ ...хэрэгтэйб гээд элирүүлэе. Нэн ...түрүүн, кадрнуудай даалгаг-...даһан хэрэгтээ, өөрынгөө уял-...гануудые дүүргэлгэдэ хандса, ...ямар түхэл янза хэрэглэ-...дэг, энэ гү, али тэрэ хүдэл-...мэрилэгшын арад зондо хэр ...дүтэ байһан тухайнь, зониие ...дахуулан ябажа шадаха гү, ...революционно хубилалтануу-...дай болоһо байһан шатада ...эзэм дээрээ шэнэ уялгануудые ...абажа шадаха гү гэнэн асуу-...дал табиха эзрэгтэй болонобди. Энэ хадаа партийн урда ...табигдаһан гол зорилго бо-...лоно. Тиимэнээ энэ зорилго ...бэелүүлхэ хэрэгтэй. Бэелүүл-...жэ шадаа һаа, ондоо бүхы ...асуудалнуудые шиидхэжэ ша-...дахабди. Кадрнуудые шэнэлхэ, ...шэнэ хүсэ нэмээхэ хэрэгтэй. ...Тиихэдээ ажалша коллективтэ, ...райондо, хотодо, областьдо, ...хизаарта, республикада, Цент-...ральна Комитедтэ болон По-...литбюродо шэнэлхэ эзрэгтэй-...бди. Энэ бултанда хабаатай. ...Хаа хаанагүй гараад байһан ...кадрнууд тухай асуудалнуу-...дые саг соонь шиидхэхэ хэ-...рэгтэй. Иимээр хандаха ёһо-...тойбди. Арадай хуби заяае ...шиидхэһэн, мүнөөдэр, үглөө-...дэр болон ерээдүйдэ хайшаа-...гаар ажаһууха байһаниемнай ...тодорхойлон харуулһан revo-...люционно шэнэдхэн хубилгал-...гын аша туһаһаа дээшээ юумэн ...огто үгы ха юм. Энээндэ бү-...хы юумэн алба хэхэ ёһотой.

Иимэл хараа бодолтойгоор, ...эршэ ехэтэйгээр кадрова по-...литикаяа бэелүүлхэ эзрэгтэйб-...ди. Ажал хэрэгээ һайн тээ-...шэнь хубилгалгын мүнөөдэрэй ...үлхюур энэл ха юм. Кадр-...нуудтай ябуулдаг хүдэлмэриеэ ...партийна ёһоор, демократич-...наар, хүниие анхаралаар хүреэ-...лэн ябуулха шухала. Тэрэл зуу-...ра гараад байһан асуудал-...нуудые хойшолуулангүй шиид-...хэхэ хэрэгтэй. Партиин болон ...гүрэнэй бүхы хубинуудта эдэ ...бүгэдэ хабаатай гээд үшөө ...дахин дабтаха байнаб. Хэр-...бээ эгээл иигээд тус асуудал ...табиха болоо һаамнай, арад ...зон бидэниие дэмжэхэ, би-...дэнэртэй хамта урагшаа даб-...шаха гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб. ...Тад ондоогоор, бүри эршэ-...тэйгээр, хүсэ ехэтэйгээр, эдэб-...хитэйгээр кадрнуудная хүдэл-...жэ эхилхэ ёһотой. Харин һэл-...гэхэ хэрэгтэй байһан газар-...нуудта шэнэ хүнүүд ерэжа, ...хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр ...оролсог лэ!

Юрэнхы дээрэнь хэлэхэдэ, ...партиин Центральна Комитед-...тэ болоһон мүнөөдэрэй зүб-...лөөн дээрэ иимэ нюулта нөөл-...тэгүй партийна хөөрэлдөөнэй ...болоһониие амаршалнаб. Энэ ...хөөрэлдөөн бидэнэртэ хэрэгт-...тэй байгаа. Энээниие бултадаа ...һайшаабабди. Партийна энэ ...хөөрэлдөөнһөө бидэнэр бүл-...тадаа хэрэгтэй тобшополнуу-...дые хэхэ байхабди гэжэ най-...данаб.

Зарим үгэ хэлэһэн хүнүүд ...үшар бүхэндэ бэлэн бодомжо-...той байгты гэжэ партиин Цент-...ральна Комитедэй, Политбю-...рогой урда эрилтэ табиһан ...байна. Партиие шэнэдхэн ху-...билгалгын, эмхидхэлэй хүдэл-...мэриие шэнэдхэн хубилгалгын ...бодомжо, ондоо асуудалнуу-...даар бодомжо зохёожо үгэгэ-...ты гээд асуудал табина. Ми-...нии һанахада, эдэ гүйлтануу-...дые хадаа үнгэрһэн сагай, ондоо ...хүниие хараад һуужа һураһан ...ошоһон жэлнүүдэй сууряан ...мүн болоно. Бидэнэртэ шэ-...нэдхэн хубилгалгын хамтын ...шугам бии, тэрэниие дүүргэ-...хэ талаар хандаса бии. Ми-...нии һанахада, бултанда бо-...лон ушар бүхэндэ таараха бэ-...лэн схемэнүүд, рецептнүүд ...үгы байгаа, байхашьегүй хаш. ...Шэнэдхэн хубилгалгын замаар ...урагшаа дабшахадаал, бидэнэр ...хамтын дүй дүршэлтэй боло-...хобди, шэнэ хандасануудная ...шэлэгдэн тодорхо, хараалһан ...шугамдаа хэрэгтэй хубилалта-...нуудые, нэмэлтэнүүдые оруул-...хабди, хүгжөөхэбди. Зүгөөр ...ажабайдалай табиһан асуу-...далнуудта бэлэн харюунууд ...хэндэмнайшье үгы гээшэ. Хо-...додоо иимэ байгаа. Тимэнээ ...революционно үе сагташье ...иимэ байха.

Гол юумэеэ тодоруулаабди: ...социализм, арадай аша туһа, ...демократи, боложо байһан ...юумэн тухай олондо мэдээ-...сэлгэ болон үзэл суртал дэл-...гэрүүлэгшэ, эмхидхэхы хүсэн ...болохо парти. Харин ондоо ...ушарнуудта бэеэ даагаад бо-...домжолхо, бэеэ даагаад ажал ...ябуулгаяа эрхилхэ, ажабайда-...лай табижа байһан эрилтэ-...нүүдые саг соонь ойлгохо хэ-...рэгтэй. Тиихэдээ эдэ бүхы ...асуудалнууд тодорхой эрхэ ...байдалда, нютаг бүхэндэ он-...со ондоо байна, гансал эндэ ...таараха хандасануудые болон ...шиидхэбэринүүдые олохые ...идхана.

Шэнэдхэн хубилгалгын эр-...хэ байдалда хүдэлжэ һураха ...хэрэгтэй ааб даа. Учебнигүүд, ...семинарнууд болон курсануу-...д хэрэгтэй. Энээн тухай би нэ-...гэтэ би бэшэ хэлэһэн байнаб. ...Тиимэнээ, нүхэдүүд, зарим ...парткомуудай болон партий-...на организацинуудай эдэбхи ...гаргангүй хүлеэгээд байха, ...партийна тэдхэбэри абаха һэ-...дэлгэнүүдые яашье ойлгожо ...болохогүй! Тон иимэ һанаан ...бодол нэгэдэхи секретарьна-...рай, ЦК-гай гэшүүдэй дунда ...мүн лэ бии. Обществоёо шэ-...нэлхэ талаар бидэнэрэй хам-...тымнай хүсэлэл ороддолгонуу-...дай ямар байһанһаань эдэ һа-...нал бодолнуудай бии гү, али ...үгы байхань сэхэ дулдыдана.

Мүнөө таанадтай зүбшэхын ...тулада үшөө нэгэ асуудал та-...бихамни. Энэ асуудал манай ...обществын һанаае ехээр зо-...бооно. Мүнгэ багаар олодог ...зондо туһаламжа үзүүлхэ ту-...хай би эндэ хэлэнэб. Тиихэ-...дээ СССР-эй Верховно Совет-...эй нэгэдэхи сессинн хүдэл-...мэриеэ дүүргэтэрнь тус асуу-...дал шиидхэхэ хэрэгтэй бай-...гаа. Энэ асуудал шиидхэхэ та-...лаар үндэнэлхы зааба...ринууд ...Арадай депутадуудай съезд ...дээрэ баталагдаа һэн. Мүнөө ...үедэ нэмэлтэ зөөри олохо ...арганууде правительство бэ-...дэрнэ. Тэдэниие олохо гээшэ ...хүндэ хэрэг. Тиимэнээ бидэ-...нэр нэгэ иимэ арга хэрэглэ-...хэдэмнай яаха юм: партийна ...түлбэриин жэлэй бүхы хэм-...жээнэй 30 процент тухай бо-...лохо 500 миллион тухэриг энэ ...хэрэгтэ зорюулхада ааб? ...Иимэ алхам хэе. Һайн лэ хэ-...рэг болохо. Дэмжэнэ гүт?

Абяануд. Дэмжэнэбди.

М. С. Горбачев. Тиигэбэл ...һайн. Энэ эдэбхи үүсхэлые ...дэмжэхэ бусадшье зон ол-...дохо гээд һананаб.

Бүхы һайн һайханиие, нүхэ-...дүүд, ажал хэрэгүүдтэнай ам-...жалтануудые хүсэнэб!

Республикын Арадай хиналтын комитедтэ

ТУХАЛА АСУУДАЛНУУД ЗҮБШЭГДЭБЭ

...уудай курортнуу-...рхилхэ талаар Бу-...тной советэй хам-...жахынуудта мяха-...ие дээшэлүүлхын ...зургаануудай зааа-...ямараар дүүргэ-...суудал республи-...хиналтын коми-...дээрээ хараха

...н ажахы хүгжөөл-...союзуудай ку-...рэгэ эрилхэ та-...й областной со-...тэды хүдэлмэри ...комитет тэмдэг-...й хамһабариин ...88 ондо 98 цент-...лэдэбрилхэ, 158 ...хүрэһэн бай-...

...н соо 130 тол-...раха байра, 1500 ...тр талмайтай тепл-...ичинск» ба «Ару-...уудта баригдена-...н миллион тухэр-...нүүдые гаргаа-...рика Таксим-...объектнууд ба-...далей. гэр бө-...на, транспорти-...бусад хангалга-...дүй дүршэл ...

Шухала хэ-...үйлэдбэрилгы-...хүгжөөхын, ...арга болом-...хүсэдөөр хэрэ-...дай депутадуу-...ведүүдэй нэ-...ликын Мини-...дэй, бүхы ...болон албан-...дэ мэдэлтэй ...дыденгүй, б-...нуудай хутэлб-...гые ба харю-...лүүлхэ гэжэ ...миллиончөө б-...гэй хониной ...үйлэдбэрилгы-...түсэблэгдэнэ. ...жын эд бараа ...тула промышл-...нютагай түү-...асуудалнуудыг-...ла. Колхоз, с-...һабаринн үйл-...рэглэгшэдэй к-...хоолой бэшэ-...бэрилгые хүр-...хоорондо кол-...совхозой хү-...энэ хэрэгтэ ...

Республикы-...Советэй арад-...түһаламжаар п-...хэрэглэмжэн ...гаха ба мүнө-...жөөхэ талаар ...программынь ...жалтатайгаар ...эд гэжэ найда-...хэйлхыемни э...

...гэхэ тухай е...дана. 12—15 ...гүй хүдэлһэн ...дэй пенсид...мянган тухэр...жэлэй хүдэл...мянган тухэр...лишан. М. Д...В. Черевчен...мүнгэ абаа...

...удай курортнуу-...рхилхэ талаар Бу-...тной советэй хам-...жахынуудта мяха-...ие дээшэлүүлхын ...зургаануудай зааа-...ямараар дүүргэ-...суудал республи-...хиналтын коми-...дээрээ хараха

8,2 килограмм мяхан хүртэһэн байна. Тиигэжэ 4,9 мянган тухэригэй олзо оруулагдаа. Гэхэ-...тэй хамта хамһабариин ажахы хүгжөөхэ талаар горитой дутагдалнууд бии байнаар. Жэ-...шээлхэдэ, хамһабариин ажахы саашадань хүгжөөхэ талаар түсэб үгы байна. Гахайн фермэ-...нүүдые курортын зоноһоо гаргаха асуудал шиидхэгдэнэ-...гүй.

Курортнуудай управленин хүтэлбэрилэгшэд курортнууд болон санаториннуудай ахамад врачнуудта энэ талаар туһалем-...жа үзүүлнэгүй. «Байкальский бор» санаториде, Дээдэ-Онгостойн амаралтын байшанда тоо бүридхэл, тоосон муугаар хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Байкальский бор» санаториин хамһабариин ажахыда 1989 оной январиин 1-нэй байдалаар эды толгой мал бии гээд бэшэгдэнхэй. Теэд тэдэнь хэды нэһатайб, хэды килограмм шэнүүртэйб гэжэ мэдэхын аргагүй. Зарим ушарта гахайнуудай амидын шэнүүр тухай бэгсаамжалан бэшэгдэнэ.

Шахэгдэжа байһан гахайнуудай шэнүүр тухай һэра бүриин тоо бүридхэл үгы. Шалтагаанинь гэхэдэ, шэнүүр тодорхойлхо түсхай газар үгы юм.

Хамһабариин ажахынуудта хэды түл хэзээ абтааб гэһэн тэмдэглэлнүүд үгы. Тиимэнээ тэндэ ажалладаг хүнүүдэй энээниие һамбаашалан, гахайн мяха өөртөө абаха арга болом-...жо олгогдодог байна бшуу.

Хамһабариин ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалдаа эзэн бусаар, хайша хэрэгээр хандасаруудай ...ааг журамые шалгаха талаар КПК-гай Центральна комиссида толилогдоһон мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Һүүлэй үедэ предприятинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда партийна гурим журамые хазагайруулагшадай тоо үргэдэһэн байна гэжэ документ соо тэмдэглэгдэнэ. КПК-гай зарим гэшүүд орон дотор бии байһан хүүли гуримуудые хазагайруулна. Тэдэнэр эдилгэ-...ааг хүн бүхэндэ

...ургэн хэрэглэмжын эд бараа ...үйлэдбэрилэн гаргадаг цех ...соо ороод ябахадаа, зоной ...ямар муу эрхэ байдалда хү-...дэлдэг байһаниие хараа...б. Ажа-...лайнь газарнууд өхэ ахираар ...түхеэрэгдэнхэй байгаа. Гараар ...хэдэг хүндэ ажал, тооһоной ...ехэ байгаашье һаань, вентиля-...торнууд үгы. Иигээд абаад ...харахада, түрүү предприятие-...да иимэ байна! Тус нэгэдэ-...лэй олон мянган гэшүүдтэй ...коллектив ажахын тоосоогоор ...барижа, жэл соо нэгэл гэр ...ашаглалгада тушаахаар хараа-...лна. Харин Украинада горно-...шахтна тухеэрэлгэнүүдэй за-...водто жэл соо 2—3 гэр бари-...даг байха юм. Минии хүрэ-...һэн энэ заводто 5 мянган хүн ...хүдэлнэ. Манай директор һайн ...хүн, бидэнэрэй түлөө һанга-...гаа зобоно гэжэ зон сэхэ хэ-...лэнэ. Саашадаа хэхэ юумэнэй ...айхабтар ехэ байгаашье һаань, ...эндэхи зоной һанаан бодо-...лынь тад ондоо.

Үгы даа, нүхэдүүд, партий-...на организацинуудые болон ...манай кадрнуудые хамгаал-...хадаа, шэнэдхэн хубилгалгын ...бүхы үйлэ хэрэгүүдтэ тэдэнэ-...рэй эдэбхитэйгээр хабаадал-...сахынь оршон тойронхидо ...илангаяа экономикодо болон ...социальна һалбарида боложо ...байһан хубилалтануудые поли-...тическэ талеһаань сэгнэдэг бо-...лохынь тулада иимэ юумэ хэ-...нэбди. Тэдэнэр партийна ёһоор ...эдэ асуудалнуудые табиха ёһо-...той. Харин бидэнэр хууша-...найхаараа хүдэлдэг зониие ...зерим ушарта хамгаалнабди. ...Юундэ тиигэнэбибди? Юундэб ...гэхэдэ, эдэ олон жэлнүүд соо ...бүхы юумые бзе дээрээ даа-...жа абажа һураабди. Харин хэ-...жэ байһан хэрэгэйнь түлөө ...хүн бүхэнһөө бүри өхээр эрил-...тэ табижа, асуудаг болохо ...хэрэгтэй. Советүүдтэ хүдэл-...дэг зон өөрынгөө участогай ...түлөө харюусаг лэ, предприя-...тида хүдэлдэг һаа, мүн лэ ...өөрынгөө ажалай түлөө ха-...рюусаг лэ. Эдэнэр гол түлэб ...коммунистнууд ха юм. Тиим-...эһээ ажаллаг лэ.

Тэрэл зуура теориин, поли-...тикын болон партийна ажал ...ябуулгын ямар олон асуудал-...нууд оройдоо анхарагдангүй ...байгаа гээшэб? Энээнһээ бо-...ложо, бидэнэр мүн лэ ехэ ...гээгдэлдэ оронобди. Эдэ бү-...гэдые заһаха хэрэгтэй.

Өөрынгөө нэрэ хүндые хэ-...рэгээр бэхижүулхэ гэжэ, нү-...хэдүүд ,бидэнэртэ мүнөө ай-...хабтар шухала болоод байна. ...Тиимэнээ үдэр бүхэндэ, до-...лоон хоног бүхэндэ, һара бү-...хэндэ багахануудшье һаа, ила-...лтануудые түйлака хэрэгтэй. ...Үглөедэртөө ямар нэгэ хомор ...юумэн элбэг болог, айхабтар ...хурсаар табигдажа байһан ...экологическа асуудал шиид-...хэгдэг, транспортын хүдэлмэ-...ри гуримшуулагдаг. Эдэ бү-...гэдэ бидэнэртэ баһал хэрэг-...тэй. Асуудалнуудые нимээр лэ ...табиха, нимээр лэ шиидхэхэ ...хэрэгтэй. Иимэ байхадачь, ...партийна организацинуудай, ...партийна комитедүүдэй ту-...һалдаг байгаа һаань, этигэл ...найдалай уналга тухай сааша-...даа хэлэхэгүй һэмди. Энээн ...тухай эндэ хэлэгдэнэн бүхы ...юумэнтэй һанамжымни таа-...ралдаагүйшье һаа, нүхэдэй хэ-...лэнэн олон һанамжануудые ...зүб гэжэ тоолоноб. Һанамжа-...нуудаараа анделдалга иимэл ...байха ёһотой ха юм. Энэ үе ...соо мүнөө сагай ямар харюу-...салгатай байһаниие, зүбшэн ...хэлсэжэ байһан асуудалайнгаа ...хэр шухалые бидэнэр мэдэ-...рээбди. Бүхы һалбаринуудта ...шэнэдхэн хубилгалгын бэе-...лүүлэгдэжэ байхадань, партий-...на болон ажахын зургаануу-...дай уялгын хубаарилагдажа ...байхдань, иимэ тодорхой эр-...хэ байдалда парти ямараар ...ажал ябуулгаяа эрхилхэ ёһо-...той гэшэб? Энэ талаар абаад ...харахада, мүнөө болоһон хөө-...рэлдөөн туһатай байна.

Партиин урда гараһан бүхы ...асуудалнуудые, орёо бэрхэ-...шээлнүүдые зүбшэн хэлсэл-...гын бүхы ябасые согсолон ...харахеда, кадрнуудай асуу-...дал эгээл хурсаар гаража ерэ-...нэ гээд, тобшохоноор хэлэ-...хээр байна. Тиимэнээ партий-...на залан шууд шэглэл барим-...талан, эндэ ямар юумэ хэхэ ...хэрэгтэйб гээд элирүүлэе. Нэн ...түрүүн, кадрнуудай даалгаг-...даһан хэрэгтээ, өөрынгөө уял-...ганууде дүүргэлгэдэ хандса, ...ямар түхэл янза хэрэглэ-...дэг, энэ гү, али тэрэ хүдэл-...мэрилэгшын арад зондо хэр ...дүтэ байһан тухайнь, зониие ...дахуулан ябажа шадаха гү, ...революционно хубилалтануу-...дай болоһо байһан шатада ...эзэм дээрээ шэнэ уялгануудые ...абажа шадаха гү гэнэн асуу-...дал табиха эзрэгтэй болонобди. Энэ хадаа партийн урда ...табигдаһан гол зорилго бо-...лоно. Тиимэнээ энэ зорилго ...бэелүүлхэ хэрэгтэй. Бэелүүл-...жэ шадаа һаа, ондоо бүхы ...асуудалнуудые шиидхэжэ ша-...дахабди. Кадрнуудые шэнэлхэ, ...шэнэ хүсэ нэмээхэ хэрэгтэй. ...Тиихэдээ ажалша коллективтэ, ...райондо, хотодо, областьдо, ...хизаарта, республикада, Цент-...ральна Комитедтэ болон По-...литбюродо шэнэлхэ эзрэгтэй-...бди. Энэ бултанда хабаатай. ...Хаа хаанагүй гараад байһан ...кадрнууд тухай асуудалнуу-...дые саг соонь шиидхэхэ хэ-...рэгтэй. Иимээр хандаха ёһо-...тойбди. Арадай хуби заяае ...шиидхэһэн, мүнөөдэр, үглөө-...дэр болон ерээдүйдэ хайшаа-...гаар ажаһууха байһаниемнай ...тодорхойлон харуулһан revo-...люционно шэнэдхэн хубилгал-...гын аша туһаһаа дээшээ юумэн ...огто үгы ха юм. Энээндэ бү-...хы юумэн алба хэхэ ёһотой.

Иимэл хараа бодолтойгоор, ...эршэ ехэтэйгээр кадрова по-...литикаяа бэелүүлхэ эзрэгтэйб-...ди. Ажал хэрэгээ һайн тээ-...шэнь хубилгалгын мүнөөдэрэй ...үлхюур энэл ха юм. Кадр-...нуудтай ябуулдаг хүдэлмэриеэ ...партийна ёһоор, демократич-...наар, хүниие анхаралаар хүреэ-...лэн ябуулха шухала. Тэрэл зуу-...ра гараад байһан асуудал-...нуудые хойшолуулангүй шиид-...хэхэ хэрэгтэй. Партиин болон ...гүрэнэй бүхы хубинуудта эдэ ...бүгэдэ хабаатай гээд үшөө ...дахин дабтаха байнаб. Хэр-...бээ эгээл иигээд тус асуудал ...табиха болоо һаамнай, арад ...зон бидэниие дэмжэхэ, би-...дэнэртэй хамта урагшаа даб-...шаха гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб. ...Тад ондоогоор, бүри эршэ-...тэйгээр, хүсэ ехэтэйгээр, эдэб-...хитэйгээр кадрнуудная хүдэл-...жэ эхилхэ ёһотой. Харин һэл-...гэхэ хэрэгтэй байһан газар-...нуудта шэнэ хүнүүд ерэжа, ...хүдэлмэрилэгшэдэй дунда партийна ...гурим журамые хазагайруулагшадай ...ааг журамые шалгаха талаар КПК-гай Центральна комиссида толилогдоһон мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. ...Һүүлэй үедэ предприятинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда партийна гурим журамые хазагайруулагшадай тоо үргэдэһэн байна гэжэ документ соо тэмдэглэгдэнэ. КПК-гай зарим гэшүүд орон дотор бии байһан хүүли гуримуудые хазагайруулна. Тэдэнэр эдилгэ-...рилгэ 33 процентээр хороо, тиихэдэ байгша табан жэлэй гурбан жэлэй түсэб 78 процент дүүргэгдэ. Улаан-Удын хирпиисын завод, жэшээлхэдэ, түсэбөө 57,4 процент, силикатна хирпиисын завод 61,5 процент дүүргэһэн байна.

«Бурятстройматериалы» нэгэдэл 1988 ондо ханын материалнуудые гаргаха түсэбөө 62 процент, хирпиисэ гаргаха түсэбөө 60,3 процент дүүргэбэ. Тиигэжэ продукци барилгада эльгээхэ түсэбөө бүхы дэ-...рэнь 74,4 процент дүүргээ. Хэлсээнэй ёһоор барилгын материалнуудые эльгээхэ түсэбөө 2,6 миллион тухэриг өөр дутуу дүүргэбэ. Хэлсээтэ уялганууда дүүргэгдэ байһанайнгаа түлөө түс нэгэдэл 28 мянган тухэригэй яла түлөө.

«Бурятстройматериалы» нэгэдэл предприятинуудайнгаа үйлэдбэриин хүсэнүүдые гүйсэдөөр хэрэглэхэ, хирпиисэ хэлэ-...ргэ заводуудые техническэ талаһаань эзбэсэжүүлхэ, продукци ехээр үйлэдбэрилхэ, шанарыень дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министрэй захиралтаар тус нэгэдэлэй генеральна директор Л. Е. Леминовэй эзэлжэ байһан туташаалһаа сүлөөлэгдэнь-...ень комитет хараадаа абаба. Тэрэшэлэн Татауровска заводой директор нэгэ һарынгаа салин гүрэндэ түлэхэ болоо.

Республикын Арадай хиналтын комитет абаһан шиидхэ-...бэринүүдээ республикын Ми-...нистрнүүдэй Советдэ элидхэхэ ...гэжэ тогтоообо.

Москвагай Уласхоорондын XVI кинофестиваль.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет киноактернууд (зүүн гарһаа) Леонид Ярмольник, Светлана Тома, Борис Хмельницкий ба Елена Драпеко гэгшэд забһарлалгын үедэ.

ТАСС-ай фотохроникo.

Арадай эрдэм һураласалай шэнэ шатада

ҮНДЭҺӨӨРНЬ ХУБИЛГАХА

Байгша оной май һарада Сочи хотодо ороноймнай Багшанарай холбооной эмхидхэлэй съезд үнгэрһэн байна. Съездын хүдэлмэридэ ороноймнай нютаг бүриин багшанарай үлэлэгшэд хабаадалсаа һэн. Улаан-Удын багшанарые би түлөөлһэн байнаб.

Съезд дээрэ СССР-эй Багшанарай холбоон байгуулагдаа. Энэ хадаа нинтын шэнэ эмхи болоно гээшэ.

Съездын хүдэлмэридэ ажалаа шэнээр, үрэ түгсөөр ябуулдаг бүхы багшанар хабаадаа гэхэ хэрэгтэй. Гадна В. Ф. Давыдов түрүүтэй эрдэмтэд «авторска һургуулинуудай» олон хутэлбэрилэгшэд байлсаа. Дүрбэн үдэрэй туршада делегадууд найман бүлэг боложо хубаараад, эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлмэрилһэн байна.

Съездын хүдэлмэри тухай «Учительская газета» уншагшадтаа дуулгаа һэн. Тиимэнээ тэрээн тушаа дабтаһанай үлүү ха. Эндэ би өөрынгөө һанамжануудаар хубаалдаха гэ хүм.

Съездын үедэ В. П. ба Л. А. Никитинүүдтэй, уулзааб. Һургуулиин наһа ахсөөдүй багашуулые хүмүүжүүлхэ асуудалнуудые тэдэнэр шэнжэлдэг юм. Москвагай 734-дэхи һургуулиин директор А. Н. Тубольский гэгшэтэй хүдэлмэри, саашанхи түсэбүүд тушаа хөөрэлдөөб. Гадна Эстониин һургуулинуудта туршалгануудые эдэбхитэйгээр үнгэргэжэ байһан Эльза Робертовна Гречкинатай золгоо. Бүхы орон доторнай хүдэлмэридөө багшанар зохёохы ёһоор һаял хандадаг боложо байхадань, Эстонидо эдэбхитэй багшанар хамтаржа, үрэ түгэс туршалгануудай ехэ программа бэлдэһэн байна. Республикын национальна һургуулинуудта туршалгын программа нэбтэрүүлжэ эхилһээр жэл тухай саг үнгэроо.

Москвагай 1133-дахи һургуулиин багша С. Марьясиной «авторска һургуулиин» дүрэ түхэлгэй танилсаһан байнаб. Ябуулжа байгаа хүдэлмэри туһайгаа тодорхойгоор бэшээд, С. Марьясин намда эльгээхэ юм. Краснодарска хизаарай Азовская станицада үнгэргэгдэжэ байһан «һургуули-комплекс» гэжэ туршалгада мүнөө үень үзэгдэдэг бэрхэшээлнүүд тушаа тэндэхи багша М. П. Щетинин хөөрэжэ үгөө һэн. Дээрэ дурсагдагша уулзалганууда-...ааа гадна М. С. Нодель гэгшэтэй, Харьковска «Монолит» гэжэ МЖК-гай түсэбүүдтэй танилсааб. Болгар багша С.Нанчевагай жэлэй туршада үнгэргэһэн туршалгын хүдэлмэри тухай олон юумэ дуулааб. Сэхыень хэлэхэдэ, С. Нанчевагай һанамжа бодолнууд намда илангаяа дүтөөр үзэгдэдэг юм.

Багшанарай холбооной тодорхой асуудал тушаа Ш. Амонашвили, В. Матвеев, В. Шадринов гэгшэдтэй хөөрэлдөөб.

Холбооной хүтэлбэрилхы тушаалтад һунгагдаа. Центральна Советэй түрүүлэгшээр психологиин эрдэмэй доктор Ш. Амонашвили, орлогшонороо «Учительская газетын» ахамад редакторай орлогшо В. Ф. Матвеев, А. Адамский гэгшэд һунгагдаа.

Съезд түгсэбэ. Тэрээн дээрэ хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнууд шиидхэгдэжэ эхилхэ ёһотой. Хэйшан гэжэ шиидхэгдэхэ гээшэб? Нэн түрүүн зохёохы педагогикын клубуудта шиидхэгдэхэ болоно. Энэ талаар хүдэлмэриеэ ю

ОЙН БАЯРАЙ ҺАЙНДЭР

Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярай һайндэр һаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ ушараар элидхэл хэһэн тус колхозой түрүүлэгшэ Н. Д. Бадмаев энэ хугасаа соо нютагаархидайнгаа туйлаһан амжалтануудаа, саашанхи зорилгонуудаа тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Удаань ажалай ветерануудта, түрүүшүүлдэ КПСС-эй обкомой ба республикын Министрнүүдэй Советэй, мүн колхозой парткомой правленниин, профсоюзай, комсомолой комитедүүдэй Хүндэлэлэй грамотануудаа, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Монголой Арадай Республикын Сэлэнгэ аймагай, районой ажахынуудай түлөөлэгшэд ноёхонойхидые ойн баярааснь халуунаар амаршалба.

Ноёхон нютагай уран һайханай коллективэйхид, Монголой айлшад һонирхолтой концерт харуулба. РСФСР-эй арадай артист Саяан Раднаев, РСФСР-эй габьяата артистка Галина Шойдагбаева, Буряадай АССР-эй арадай артистнууд Ольга Аюрова, Вячеслав Бальжинимаев гэгшэд колхознигуудые халуунаар амаршалаад, гоё һайхан дуунуудые бэлэглэбэ. Поэдүүд Дамба Жалсараевай, Матвей Чойбоновой үгэ дээрэ композиторнууд Базар Цырендашиевай, Юрий Ирдынеевэй зохёоһон Ноёхон тухай дуунууд энэ һайндэрэй үедэ түрүүшынхээ эзэдэлжэ, нютагай хүн зониие ехээр баярлуулһан байна.

Үглөөдэрынь колхозой стадион дээрэ ойн баярта зорюулагдаһан Сурхарбаан үнгэргэгдэбэ. Ажалай түрүүшүүл — хонишон Жамбал Санжиев, һаалишэн Зинаида Гылыкова болон бусад колхозой тугые үргэжэ, энэ һайндэрые нээгээ. Удэшэ орой болотор бухэ барилдаан, мори урилдаан, хүнгэн атлетикээр мурысөөн үргэлжэлһэн, уран һайханай коллективүүдэй, Буряадай опера ба баледэй театрай артистнуудай концерт харуулагдаһан байна.

Ноёхоной колхознигуудаа туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхажа, түсэбтэ табан жэлэй даабарие амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэ байһанаа мэдүүлээ.

С. РИНЧИНОВ.

АХА ДҮҮГЭЙ ТУҺАЛАМЖА

Сергей Николаевич Терентьевэй ударидадаг барилгашадай бригада үндэр бүтээсэтэ ажалаараа район соогоо суурхаһаар үнинэй юм. Хяагта хотын оньһоҗоруулагдамал-нүүдэл колоннын тус бригадын гэшүүд хоёр бүлэг боложо хубаараад, барилга хэжэ, шэнэ гэр байрануудые бүри олон болгожо байдаг.

Мүнөө Терентьевэй хутэлбэрилдэг хоёрдохи бүлэг барилгашад аха дүү Монголой Арадай Республикада барилга хэлсэхээ ошобо. Эдэнэр Сүхэ-Баатар хото шадар избёосхоцементын комбинадай хүдэлмэришэдэй амарха профилакторинн барилга бодхоолсоно.

Бригадын гэшүүдэй дунда ажалай түрүүшүүл олон. Тэдэнэй дундаһаа Владимир Ринчинов, Виктор Бадмаев, ажалай ветеран Л. Г. Воронцов болон бусад аха дүү арадтаа туһаламжа болгон, бодхоогдожо эхилһэн барилгаяа богони саг соо хэжэ дүүргэхын хойноһоо орсдоно.

Е. СУРМАЧ.

ЭДИР ХАРАГШАДТА

Казис Саяын «Клеминс» гэжэ повесть зүжэг болгогдон табигдаба. Энэхиние хакас драматург Алексей Котожеков пьесэ болгожо, эдир харагшадтаа бэлэглэбэ.

Республикын кукольна театрайхид энэ зүжэгэо байгша оной сентябрь һарада үхибүүдтэ дурадхахэ хүсэлэнтэй. Алексей Котожеков манай республикын театрай хүдэлмэрилэгшэдэй үряалаар 1988 ондо ерэжэ, драматургнуудай семинарта хабаадалсаһан юм. Тиихэдээ Москвааһаа ерэһэн литературна шүүмжэлэгшэдтэ магтуулһан байгаа.

Республикын хүүгэдэй театрай ахамад режиссер Т. Б. Бадагаева манай коллективтэ туһалхыень тэрэниие гүйһан юм. Тиигэжэ Алексей Котожеков өөрынгөө бэлиг шадабариие үхибүүдтэ бэлэглэбэ гээшэ.

Драматург А. Котожековэй бэлдэһэн пьесые режиссер Туяана Бадагаева найруулан табижа, театрай бүхы артистнуудые зүжэгтэ хабаадуулаа.

М. ЦЫДЕНОВ.

ШЭНЭ НОМ

Ороной уран һайханай литературын «Советский писатель» гэһэн хэблэл Буряадай залуу поэтесса Галина Раднаевагай «Һэрилгэ» гэһэн суглуулбари хэблэжэ, үргэн олон уншагшадта бэлэг болгохонь.

Ород хэлэн дээрэ оршуулагдаһан тус поэмэ олон мянган хэнэгэгэр барлагдаба.

Н. КОСЕНКОВА.

Зунай амаралта

АЖАХЫН БЭЛЭГ — АЯНШАЛГЫН ПУТЕВКО

Уланай дунда һургуулида байгуулагдаһан ажалай болон амаралтын лагериин гэшүүд жэл бүри баян ургаса хуряажа, түрэл ажахыдаа бэлэглэжэ байдаг болонхой юм. Балшар жаахан багашуулаа ажалай баян дүршэлдэ һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ажахын хутэлбэрилэгшэд, һургуулинин багшанар ходоодоо һаналаа табижа байдаг.

Гульмаагта хадын хормой доро тус ажахын барижа үгэһэн ажалай, амаралтын лагерь энээнэй тобоймо гэршэ боложо үгэнэ. Үхибүүд эндээ байрлаад, үдэшэ, үглөениинь ургасын хойноһоо харуулһа хэдэг, сүлөө сагай гарахада, лагериингаа талмай дээрэ тухеэрэгдэһэн волейбол, баскетболоор һорёо, мурысөө үнгэргэдэг, халуун үдэрнүүдэй болоходо уһанда ороҗо, тамардаг, сэнгэдэг болонхой.

Һургашадта һургуулиин багшанарай, ажахын түлөөлэгшэдэй һургаал заабари үгэжэ байдагыень нэн түрүүлэн тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эндэ ажахын лугомелиоративна отрядай хутэлбэрилэгшэ, Буряадай АССР-эй габьяата агроном Б. О. Гармаевай хубитань ехэ юм. Ажалша бэрхэ, хүн бүхэнэй түлөө һанаагаа табижа ябадаг Бато Очирович һургашадай дунда һанаха байха ударидагша-хутэлбэрилэгшэдэй нэгэн болонхой юм. Бато Очирович һургашадай үдэр бүри хэхэ худэлмэри хубаажа үгэхэдөө, эдэнэрэйнгээ хэдыдэ тэрэнээ дүүргэхэ байһан тухай хэлжэ, ойлгуулжа үгэдэг.

Ажалай, амаралтын лагериин һургашад үнгэргэшэ жэлдэ баян ургаса хуряажа, ажахыдаа бэлэглэһэн юм. Эдэнэрэй үсэд нэтэрүү, һайн харууһа эмхидхэһэнэй ашаар дүн хамта 3500 тонно огородой ургаса хуряагдаа һэн. Капуста, турнепс, рапс, хартаабха хэээ хэээнэйхиэ һайнаар ургажа, хүбүүд, басагадые баясуулхын ехэер баясуулаа бэлэй. Һургашадай зүнай амаралтын үедэ хэһэн, бүтээһэн ажалайнь түлөө Уланай колхозой правленни, партком, профкомой зүгһөө Эхэ орон сорогуур аяншалха түлөөһэгүй путевко тэдэнэртэ барюулагдаһан байгаа. Тиигэжэ аха классуудай 20 һургаша мэнэ һаяхана Владивосток хотын түүхэ домогоор баян газарнуудтай танилсахаяа холын аян замда мордобо.

— Һургашадаймнай дунда гансашье огородой эдеэ элбэгээр хуряажа абаһан хүбүүд, басагад бэшэ, мүн үбһэ, таряа хуряалга дээрэ һайнаар худэлһэн, ажахын һу һаалиин фермын үнеэдые һаалсажа гараһан һургашад бии. Мүнөө бидэнэр Владивосток, Сад-город хүрэхэ, зуурандаа «Океан» амаралтын байшанда амарха болонобди, — гэжэ аяншалагшадай хутэлбэрилэгшэдэй нэгэн, тус һургуулиин биологиин багша З. Д. Бурдуковская хөөрэнэ.

Хольн аян замда мордоһон эдэнэр июлиин 27 болотор Алас-Дурна зугэй болон Номгэн далайн эрьеэр түбхинэһэн хото городуудтай дүтөөр танилсажа ерэхэнь гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Уланай дунда һургуулиин ажалай, амаралтын лагериин һургашад аян замда мордохынгоо урда тэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фототекст.

АЯЛГА ДУУН — АЖАЛАЙ ХАНИ

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд эрлэжээтэ амаралтаяа холо, ойрын аяншалгада ябажа, ашатай туһатайгаар үнгэргэдэг юм. Жэшээнь, заводой хэдэн бүлэг ажалай түрүүшүүл Эхэ орон болон социалис ороннуудай хугжэлтэ ургалтатай танилсажа ябаһанаа бусажа ерэбэ. Харин мүнөө 20 хүн Болгариин Арадай Республикатай танилсаха путёвкоор шагнагдаба.

Заводой худэлмэришэдэй уран һайханай бүлгэмэй гэшүүд — ехэнхидээ цехүүд болон таһагуудай худэлмэрилэгшэд болоно. Эдэнэр сүлөө саггаа заводойнгоо цехүүд болон республикын худоо нютагуудаар ябажа, хонгёо дуу, хугжэмөө арад зондоо болэглэжэ, ажалдань амжалта юрөөжэ байдагаараа алдартай болонхой юм.

Заводой профсоюзай комитет артистнуудайнгаа путёвкын хахад сэнгынь түлэжэ, холын аян замда мордохуулба. Эдэнэр Болгариин «Албена» гэжэ улаахоорондын курортдо амаржа байха үедөө концерт наадаяа харуулха хүсэлэнтэй.

ТЕЛЕВИДЕНИ

ВОСКРЕСЕНИ, 23
ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХУДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.15 — Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. Хүхюун хэшээлнүүд. 11.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб!» 12.00—«Үглөөнэй почто»—хугжэмтэ дамжуулга. 12.30—«Дэлхэйе тойрон»—альманах. 13.30—«Сказка о громком барабане»—үхибүүдтэ фильм. 14.40—Мультфильм. 15.00—«Хугжэмтэ киоск». 15.30 — Элүүр энхэ байлга. 16.15—Египедэй национальна һайндэртэ — Революциин удэртэ. Кинопрограмма. 17.15 — Ородой уран бэлигэй телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн улаахоорондын VIII фестиваль. Египедэй телепрограмма. 17.40 — Мультфильм. 18.00 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 19.00 — Улаахоорондын шэнжэлэл. 19.45—«Двое»—уран һайханай фильм. Мультфильм. 20.40—«Грешник»—уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.35—«Амар сайн, доктор!» 22.50—Зелена Гура (Польшо) хотодо совет дуунай фестиваль.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.15—«Лидия Забаляста»—фильм-концерт. 9.50—«Опасный человек»—уран һайханай фильм. 11.00—«Бидэнэртэй хамта, бидэнэр шэнгеэр, бидэнэрһээ үлүүгээр хэ». 12.00 — «Сууряан: долоон хоногой үйлэ хэрэгүүд». 12.15 — Баримтата фильмүүд. «Палисад» (Минск) «Должна быть полезной обществу» (Душанбе» 13.00—«Грамматика любви» — фильм-концерт. 14.05—«Һүниин тэнгэй урда ба һүүлээр». 16.05 — «Удушье», «Против течения» — баримтата фильмүүд. 17.00—Барсоваг саковагай нэрэм искусствын Бухэр-валь тухай. 18.00— 18.10—Түбэй телеуушуулай редакци на. 1-дэхи хубинь галан нойрсогты 21.15—Түбэй телеуушуулай редакци на. 2-дохи хубинь мя. 22.35 — «Амар тор!» 22.50—А. П хёолнууд экран һай 23.55—Шэнэ һоним бэй телевидениин редакци тачие хубинь. 00.40—уласхоорондын м нэрнүүд. Кубын Арадай Республи лагдамал команд

ПОНЕДЕЛЬНИК, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.30—«Мультфильм. 10.15—Футболой шэнжэлэл. 10.45—«Грешник» — уран һайханай фильм. 12.05—Алыгуудай арадай уран бэлиг. 12.45—«Очевидное-невероятное» гэһэн дамжуулга. 16.35—М. Мусоргский. 17.05—«Красная юрта»—үхибүүдтэ фильм. 18.10—Мультфильм. 18.30—Баримтата фильм. 19.10 — Фестивалиин шэнжэнүүд. 19.40—Мультфильмнүүд. 19.55—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 20.00—Бидэ ба экономика. 20.45—Мультфильм. 21.00 — «Юбилейное танго»—зүжэг. 22.00—Время. 22.30—«Хүн ба хуули». 00.05—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 00.20—Футболой шэнжэлэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Андрей Рублев»—баримтата фильм. 9.45—«Час пик»—фильм-концерт. 10.15—Мультфильм. 10.55—Италиян хэлэн. 11.25—СССР-эй арадай артистка Т. Доронина С. Есенинэй шүлэгүүдые уншаха. 12.00—«Энэнь дэлхэйн хүнүүдэй һанаае зобооно». 12.15—«Волны Черного моря»—уран һайханай фильм. 5-дахи сери. 13.30—«Таежная быль»—баримтата фильм. 14.00—«Расписание на послезавтра»—уран һайханай фильм. **Улаан-Удэ.** 17.35—«Сказочный мир Александра Птушко» — баримтата фильм. 18.05—18.45—Байгал дайда». 19.40— 20.20—«Байголай дээрэ». 20.50 — **Москва.** 21.00— согты, багашуулл лейболоор у мурысөөн. Эхэнэ ба ГДР-эй сугл манданууд. 22.00 —«Залуу кино» кино-хабсаргалта һонин. 23.35—«Ут то».

ВТОРНИК, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—Мультфильм. 9.55—«Юбилейное танго»—зүжэг. 10.55—Хугжэмтэ дамжуулга. 11.15—«Хүн ба хуули». 12.45—Футболой шэнжэлэл. 16.35—«Любовь в этом возрасте»—4 серитэй уран һайханай фильм. 1-дахи сери. (Куба). 17.35—Баримтата фильм. 17.55—Арадай аялга дуунууд. 18.10—Мультфильм. 18.20—Кубын Республикын национальна һайндэртэ—Национальна буһалгаанай удэртэ. 19.00—Нацинууд хоорондын хэрилсаан: түүхэтэ дүй дуршэл ба шинэхэгдэхэ асуудалнууд. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».20.00—«Харгын аюулгүй байдалые сахиха». 20.30—«Вольный стрелок» в Берлине»—уран һайханай фильм (ГДР). 22.00—Время. 22.30—Баримтата фильм. 23.40—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 23.55—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Минск) —«Днепр».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 9.55—Фильм-концерт. 10.25—Мультфильм. 10.55, 13.20—Француз хэлэн. 11.25—Ритмическэ гимнастика. 11.55—Шэнэ һонин. 12.05—«Волны Черного моря» —8 серитэй уран һайханай фильм. 6-дахи сери. 13.50—«Залуу кино» дамжуулгын хабсаргалта. 14.40—Баримтата фильм. **Улаан-Удэ.** 16.00—Улаан тугта Номгон далайн флодой драмын жэг. 17.30—Кино —«Байгал. 18 Байгал (буряадаа Киноочерк. 19.45— —«Манай гэр» . хэлхэнүүд. **Москва** галан нойрсогты 21.00—СССР-эй ведэй сесси Время. 22.30—«Сигдэжэ байһанаа дом»—уран һай 23.45—«Оренбург нүүд». 00.35—Ш

СРЕДА, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.20—«120 минута». 9.35—Мультфильм. 10.15—Египедэй хугжэмтэ программа. 10.40—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Минск) —«Днепр». 13.00—«Дэлхэйе тойрон». 16.35—«Любовь в этом возрасте»—4 серитэй уран һайханай фильм. 2-дахи сери. 17.35—Ф. Шопенэй зохеолнууд. 18.15—Мультфильм. 18.25—Багшанарай съездэ репортаж. 18.55—Телеско. 19.25—Мультфильм. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Алисия Алонсо сценэ дээрэ ба ажабайдалдаа». 20.25—Сергей Островойн шүлэгүүдээр найруулагдаһан дуунууд. 22.00—Время. 22.35—Хугжэмтэ ярмаг». 23.15—Кинжурнал. 23.25—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак»—«Торпедо».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгыг фильмүүд. 9.55—«Концертын урда тээ». 10.15 — Мультфильмнүүд. 10.50, 13.10 — Немец хэлэн. 11.20—Баримтата фильм. 11.40—Концерт. 11.55 — Шэнэ һонин. 12.05—«Волны Черного моря»—8 серитэй уран һайханай фильм. 7-дохи сери. 13.40—«С новым годом»—уран һайханай фильм. 14.50—Волейболоор улаахоорондыг мурысөөн. Эхэнэрнүүд. **Улаан-Удэ.** 17.00—Мультфильм. 17.10—Хүүгэдэй клуб. 17.50—«Теа ша». 18.35—«Ая альманах (буряаа Байгал. 19.35—«У Соносхолнууд. М «Амгалан нойр шуул!» 21.00 — ховно Советэй 22.00—Время. ник в Белла һайханай фильм Һонин.

ЧЕТВЕРГ, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильм. 10.15 — Сергей Островойн шүлэгүүдээр найруулагдаһан дуунууд. 11.50 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак»—«Торпедо». 16.35—«Любовь в этом возрасте» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 17.45 — Баянистнуудай арадай оркестрэй концерт. 18.15 — Мультфильм. 18.25—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 19.10—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 19.15—Региональна ажахын тоосоон ба нютагай Советүүдэй ажал ябуулга. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Дуун-89». 20.15—Останкинадахи концертнэ студида врач психотерапевт А. М. Кашировскийтой уулзалга. 22.00—Время. 22.35—«Испан оперын бэрхэ дуушад». П. Доминго. 23.30—«Хаинарай экран». 00.30—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 9.45 — «Звезда полей»—фильм-концерт. 10.50—Харгын аюулгүй байдалые сахиха. 10.55, 13.20 —Испан хэлэн. 11.20—Баримтата фильм. 11.55—Шэнэ һонин. 12.05 — «Волны Черного моря»—8 серитэй уран һайханай фильм. 8-дахи сери. 13.50 —Заложник в Белла Виста»—уран һайханай фильм. **Улаан-Удэ.** 17.35—Баоин 18.05—«Ажахыгаа хилхэ». 18.45—Б Хэрэг ябуулганууд — Буряад орон холнууд. **Москва** галан нойрсогты 21.00—СССР-эй ведэй сесси Время. 22.35 — неизвестной с һайханай фильм най саад». 00.30 уласхоорондын м нэрнүүд. 01.15—

ПЯТНИЦА, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильм. 10.30 — «Ханинарай экран». 11.30—Останкинадахи концертнэ студида врач психотерапевт А. М. Кашировскийтой уулзалга. 13.15 — Экологическа дамжуулга. 16.35—«Любовь в этом возрасте»—4 серитэй уран һайханай фильм. 4-дахи сери. 17.35—Мультфильм. 18.05 — Газар дэлхэйн үхибүүд юун тухай дууланаб. 19.05—Интерсигнал. 19.35 — Я. Сибелиус. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Философоёор хөөрэлдөөнүүд. 20.55—«Враг респектабельного общества»—уран һайханай фильм. 1-дахи сери. 22.00 — Время. 22.35—«Враг респектабельного общества»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 23.50—Хугжэмтэ дамжуулга. 00.10—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 00.25—Хугжэмэй шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.40—Свердловско баледэй фестиваль. 10.20—Мультфильмнүүд. 10.50, 13.25 — Англи хэлэн. 11.20 — Фильм-концерт. 11.55—Шэнэ һонин. 12.05—«Кто ты, всадник?»—уран һайханай фильм. 13.55—«Послание из неизвестной страны»—уран һайханай фильм. **Улаан-Удэ.** 16.30—Баримтата фильм. 17.00—«Талын галнуудаа» (буряадаар). 17.35—«Бултанда хэрэ 18.00 — «Такай 18.40 — Буряад нуд. 19.40—«Зо киножурнал. энэхэ байлга». «Амгалан нойр шуул!» 21.00 — ховно Советэй 22.00—Время. ский барон»—ф 23.55 — Шэнэ Һ «Роковое свида Һайханай фильм

СУББОТО, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35 — «Манай саад». 10.05 — Мультфильм. 10.45—Азербайджанай филармони. 11.45—Хүнэй институт. 12.45—«Илагшад». 13.45—Татар фольклорно хугжэмэй концерт. 14.10 — «Социалис ороннуд». 14.40—«Гибель Орла»—үхибүүдтэ фильм. 15.55—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 16.10 — Мультфильм. 16.20—Баримтата фильм. 17.10—Концерт. 17.55 — Орон доторхи библиотечнэ хэрэгэй байдал тухай. 18.25—«Ан амитадай аймагта». 19.25—Фотоконкурс. 19.30 — «9-дэхи студи». Брюссель—Москва гэһэн теле-хүүрэг. НАТО-гай Сэрэгэй комитедэй түрүүлэгшэ генерал В. Альтенбург, СССР-эй Верховно Советэй Түрүүлэгшын советник, Советскэ Союзай Маршал С. Ф. Ахромеев дамжуулгада хабаадаха. 20.30 — Василий Шукшинай фильмүүд ба рольнууд. «Ваш сын и брат». 22.00 — Время. 22.35—Телевизор харагшадай анхаралда. 22.55—Зүжэгэй һүүлээр. 00.10 — «Һүниин тэнгэй урда ба һүүлээр».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Худөөгэй ажал хэрэгүүд. 10.20—«Золотая речка» — уран һайханай фильм. 11.55—НТМ. 12.10—«Спорт ба хүн». Игорь Тер-Ованесян. 12.45—«Агаарай долгиндо хугжэм». 1-дахи хубинь. 13.45—«Харгын аюулгүйн байдалые сахиха». 13.50—«Агаарай долгиндо хугжэм». 2-дохи хубинь. 14.50 — Баримтата фильмүүд. 15.30—Мультфильмнүүд. 15.55—«В поисках утраченного сокровища» — фильм. 1-дахи Шэнэ һонин. ках утраченного —уран һайханай сери. 18.15 — ский — хугжэмэ 19.05—«16-тай дээшэ наһатайш «Агаар сайн, А «Амгалан нойр шуул!» 21.00 — ховно Советэй 22.00—Время. в ад»—уран һа 1-дахи, 2-дохи СССР-эй МВД

«Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө боксоор бүхэсоюзна мурысөөн

ҺАГШАГДА ҺАГШАГДАҺААР...

«Байгал—89» гэжэ бүхэсоюзна мурысөөн үдэрһөө үдэртэ улам эршэдэжэ, һагшагда һагшагдаһаар, эгээл эрэлхэг зоригтой, бар хүсэтэй, мэргэжэл шадабаритай залуу боксернуудынь үлэжэ байна. Энэ үдэр дүршэл ехэтэй спортсменуудынь уулзалгаһаа уулзалга бүхэндэ арга дүрэеэ мүлижэ, хааба шадалаа зангидажа ябагшадһаа шанга шалгалта абаһан байха юм.

51 килограмм. Мурысөөнэй гурбадахи үдэрэй эхиндэ манай республикын хэдэн хүбүүд ураг шагүйдэбэ. С. Грудинин, Т. Мункуев гэгшэд бүхы арга хабаяа элсүүлжэ шадангүй, залуушуулай дундаһаа МНР-эй чемпион Д. Лхагва болон Яхадай АССР-һээ ерэһэн З. Федоровто шүүгдэшоо.

— Булат Батуев (Улаан-Удэ) Михаил Ананьин (Ангарск) хоёр рингдэ уригдэна, — гэжэ микрофоноор соносхоходонь, зал соогуур альга ташалга эзэлэбэ. Ушарынь юуб гэбэл, эдэмнай хэды залуунуудшье һаа, яһала мэдэжэ боложо ябаһан спортсменүүд юм. М. Ананьин эдиршүүлэй дундаһаа СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мурысөөндэ хоёр дахин бронзо медальда хүртэһэн, «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй советэй хэдэн удаа чемпион болоһон намтартай. Зүгөөр нютагаймнай хүбүүн нүгөөдынгөө нэрэ солоһоо тунхарижа байнгүй, бүхы гурбан раундын туршэда тэнсүү шанга тэмсэлдэ үнгэрһэн тулалдааныа зуб арга зам шэлэжэ, эршэмтэйгээр добтолон, илалта туйлаба — 3:2. Алтан медальда хүртэхэ талаар Б. Батуев эгээл үндэр дабаа гаталжа, шухала алхам ураг шаа хэбэ гээшэ.

54 килограмм. Эндэ Баяр Владимиров (Шэтэ) — Батсүхын Доржсүрэниие (МНР), Олег Бадмаев (Хори) —Сергей Упхановые (Улаан-Удэ), Сергей Волынин (Эрхүү) —Сергей Графые (Кемеровэ) шүүһэн байха юм. А. Тангасов (Улаан-Удэ) Д. Сколябин (Москва) хоёрой уулзалга һонирхолтой, шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Профсоюзуудай спортын бүлгэмэй Россин соведэй мурысөөндэ шанда хүртэһэн Александр Тангасов индагаяа баруун гарһаа хүндэ нюдаргатай байһанаа хэрэгжэ, нүгөөдэзэ тухашэруулаа. Москва хотын чемпион Дмитрий Сколябин хоёроо ургажа, сохилтонуудые хэбэшье, «Забайкалец» гэжэ спортклубэй тренернүүд Б. Буянтуев, А. Бадмацыренов гэгшэдэй һургашын хамгаалалтые дабажа шадабагүй. Иигэжэ бүхы судьянар нютагаймнай хүбүүндэ илалта олгобо.

57 килограмм. Энэ шэгнүүртэ ринг дээрэ гаража тулалдаһан боксернууд өөһэд өөһэдын арга дүрэтэй байһанга харуулхаһаа гадна, дутуу дундануудаа элиүүлээ. Шэтын областиин түлөөлэгшэ Жаргал Дамдинжапов нэгэдэхи раундда нокдаунда оробошье, саашадаа хёрхо наринаар тулалдаа, нүгөөдынгөө арга дурые таежэ, Москва хотын залуушуулай спортын нааданууудай чемпион Константин Чернышовые 3:2 тоотойгоор шүүбэ.

Манай республикын худөөгэй районуудай дундаһаа Хоринин, Захаминай атледүүд хабаадана. Закаменск хотоһоо ерэһэн Алексей Овчаренко үндэр, нарийхэн бэтэй хүбүүн юм. Тиимэһээ набтаршаг саад, худэр шамбай бэтэй Томскын спортын мастерта кандидат Евгений Леоновтой уулзахадаа, холоһоо сохилтонуудые хэжэ нүгөөдынгөө добтолгые шадамар бэрхэ сухарюуһан байгаа.

С. Фадеев (Кемеровэ) М. Набиулин (Москва) хоёрой уулзалга имагтал бэр хүсөөрөө булижа гараха гэһэн хүсэл эрмэлэзлдэ үнгэрбэ. Хоёрдохи раундда нокдаунда ороошье һаань, судьянарай С. Фадеевтэ илалта олгоһониинь суглараашадые гайхуулаа.

Буряад ороной бэлигтэй бэрхэ залуу боксернууд С. Губин В. Бардахеев хоёрой уулзалгада технологическа институтэй студент Валерий Бардахеев бүхы талаараа булюу байба.

Нэгэдэхи дундууршаг шэгнүүртэ И. Выходцев (Улаан-Удэ)—Н. Кэнтипузовые (Улаан-Удэ), О. Ермаков (Ангарск) — Н. Поповые (Якутск), А. Власов (Шэтэ)—А. Путинскиие (Закаменск), Ж. Бадмаев (Улаан-Удэ) Ю. Щукиниие (Новокузнецк) илажа гараа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

Һаяхан Улаан-Удэдэ боложо үнгэрһэн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, депутат В. К. Агалов «СССР-эй Арадай депутадуудай нэгэдэхи съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ ба хүн зониие хангалгые саашадань хүгжөөхэ талаар республикын арадай депутадуудай Соведүүдэй бэлдүүлхэ зорилгонуудтухай асуудалаар» элидхэл хэһэн байна. Депутат В. К. Агаловай элидхэл «Бодото хэрэгүүдэгэр харюусаха үе саг» гэһэн гаршагтайгаар номерой нэгэдэхи, хоёрдохи хуудаһанууудта барлагдаһанхай.

СССР-эй Верховно Соведэй комитедүүдэй болон комиссинуудай худэлмэри тухай ТАСС-ай мэдээсэл мүн лэ эндэ байха.

«Фермэ бүхэндэ—элбэг тэжээл» гэһэн ниитэ гаршаг доро газетын корреспондент Гуровай «Сагай уларилые урдаа бараад...» гэжэ гаршагтай репортаж уншагшадай һонорто үгтэнхэй. Зэгэрайн районой Хүрбын ОПХ-да үбһэ хуряалгын хэрэгэмхидхэгдэһэн тухай автор энэ репортаж соогоо хөөрэнэ.

«Бичурский хлебороб» газетэ үнгэрэгшэ жэлһээ недлидээ нэгэ дахин хэблэгдэдэг болонхой. Районно газетын ажал худэлмэрилэгшэдэйнь гонууд тухай пустинай стаг бадахи хуудаһ

Газетын м рой дүрбэдэ спортыч болг нуудай сугл холнууд болг программа

Р. Б. Г

Кино, театрнуудта

ГАСТРОЛИ ДРАМТЕАТРА КРАСНОЗНАМЕННОГО ТИХООКЕАНСКОГО ФЛОТА (в помещении Русского театра драмы)
ПОХИЩЕНИЕ ИЗ ГАРЕМА — в 19.30.

БУРЯТСКАЯ ФИЛАРМОНИЯ
Концертный зал — (пр. Победы, 17)—концерт лауреата премии Ленинского комсомола, лауреата Всесоюзного конкурса, Государственного чукотско-эскимосского ансамбля «ЭРГЫРОН» — в 20.

Завтра на стадионе имени 25-летия Бурятской АССР — эстрадно - юмористическое представление «ПОЖИВЕМ — УВИДИМ»—в 18, 21. Участвуют Геннадий Хазанов, группа «Рок-ателье» и Крис Кельми, группа «Окно» и другие популярные исполнители.

«ДРУЖБА»
ЧУДЕСНЫЙ ЛЕС — в 10, ТАНЦУЙ, ТАНЦУЙ (2 серии) — в 12, 15, 18-10, 21.

«РОДИНА»
ПРИКЛЮЧЕНИЯ СПАСА И НЕЛИ — в 10, ТАНЦОР ДИСКО (2 серии) — в 14, 18-30, 21-10.

«ПРОГРЕСС»
Красный зал — ЧП РАЙОННОГО МАСШТАБА — в 10, 11-50, 13-40, 15-30, 17-20, 19-10, 21. Зеленый зал—БОМЖ — в 9-40, 11-40, 13-40, 15-40, 19-20, 21-20. АФРИКАНСКАЯ ОХОТА (о поэте Н. Гумилеве) — в 17-40.

«ЭРДЭМ»
КЛАД НА ДНЕ ОЗЕРА — в 9-40, 11-10, 12-40, 14-10, РОМАН С КАМНЕМ — в 15-40, 17-40, 19-40, 21-40.

«ОКТЯБРЬ»
КАК КАЗАКИ ВСТРЕЧАЛИ ГАНКА АЗА 16-10, 18, 20.

ВИДЕОЗАЛ
АФЕРА — в СТВЕННЫЙ

ВИДЕОЗАЛ
ПРИКЛЮЧЕН ДОРВАРДА, ЛЕВСКОЙ БОРЫ В 3 МАЛЕНЬКАЯ — в 21-20.

«ВОСТОК»
РЫЖАЯ ФЕ ЦОР ДИСКО

«БАЙКАЛ»
ПУГАЛА — в серии) — в

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы; партийной жизни и пропаганды—2-60-91—2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2